

Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

(KASTAMONU İLİ ÖRNEĞİ)

Yüksek Lisans Tezi

Hayati AKMEHMETOĞLU

Danışman: Yrd. Doç.Dr. Mustafa ESKİ

KASTAMONU

2014

Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

(KASTAMONU İLİ ÖRNEĞİ)

HAZIRLAYAN

Hayati AKMEHMETOĞLU

Danışman

Yrd. Doç.Dr: Mustafa ESKİ

Yüksek Lisans Tezi

KASTAMONU

2014

ÖNSÖZ

Sosyal Bilgiler alanına bir katkı getirmek, Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde karşılaşılan sorunları tespit etmek, bu sorunların dersin öğretimini nasıl etkilediğini ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışma uzun ve yorucu bir sürecin ürünüdür. Bu zorlu safhada emeklerinin karşılığını asla ödeyemeyeceğim kişilerin katkıları sayesinde araştırmamın tamamlandığını belirtmek isterim.

Araştırma süresince desteğini ve katkılarını gördüğüm danışmanım Yrd. Doç.Dr. Sayın Mustafa ESKİ' ye en içten teşekkürlerimi sunarım. Bu araştırmamın başlangıcından bitimine kadar her konuda desteğini ve yardımlarını esirgemeyen, araştırmamın bu noktaya gelmesinde büyük pay sahibi olan Kastamonu Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Sayın Sibel OĞUZ'a teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmaya katılarak araştırma anket ve formunu dolduran saygıdeğer Sosyal Bilgiler öğretmenlerimizcanı gönülden teşekkür ederim. Ayrıca bu araştırmaya katkı sağlayan Sayın Özkan KAHVECİ'yeve her zaman yanımda olan biricik aileme sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

TEZ ONAY SAYFASI

Hayati AKMEHMETOĞLU tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar (Kastamonu İli Örneği)” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Yrd.Doç.Dr. Mustafa ESKİ

Jüri Üyeleri :

İmza

Doç.Dr. Duran AYDINÖZÜ
Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
İlköğretim Bölümü

Doç.Dr. Ergün RECEPOĞLU
Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü

Yrd.Doç.Dr. Mustafa ESKİ
Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
İlköğretim Bölümü

.../.../2014

Prof.Dr. B.Ünal İBRET
Enstitü Müdürü

ÖZET

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar
(Kastamonu İli Örneği)

AKMEHMETOĞLU, Hayati

Yüksek Lisans, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Mustafa ESKİ

2014

Bu araştırmanın amacı Kastamonu il merkezinde, ilçe merkezlerinde, belde ya da köylerinde bulunan ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunları tespit etmektir.

Araştırmanın çalışma grubunu;2012-2013 öğretim yılında Kastamonu il merkezinde, ilçelerinde, belde ya da köylerinde bulunan ortaokullarda görev yapan 142 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmuştur.

Araştırmanın verileri Akşit tarafından geliştirilen İlköğretimde görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlar adlı araştırmasında kullanmış olduğu 5'li likert tipi anket formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket üç bölümden oluşmaktadır. Veri toplama aracının Birinci bölümünde araştırmanın uygulanacağı öğretmenlere yönelik kişisel bilgileri ölçen sorular yer almaktadır. İkinci bölümünde sorunların öğretmenler tarafından sınanacağı 38 adet soru yer almaktadır. Üçüncü bölümü ise açık uçlu bir sorudan oluşmuş olup; bu bölümde öğretmenlerden bahsi geçen sorunlar dışında, varsa karşılaşılan başka sorunlar ve bunlara önerecekleri çözüm yollarını yazmaları istenmiştir.

Araştırmada karşılaşılan sorunlar öğrenciden, SBS ve dershaneden, öğretmenlerden, yöntem ve teknikten, Sosyal Bilgiler programından(müfredattan) kaynaklanan sorunlar olarak gruplandırılmış; öğretmenlerin sorunlara ilişkin vermiş oldukları cevaplar yaş, cinsiyet, görev yeri, mezun olunan öğretim kurumu,

lisansüstü eğitim, mezun olunan branş, meslekteki hizmet süresi, hizmet içi eğitim, görev yapılan okulun sosyo- ekonomik durumu, Sosyal Bilgilerde kendini yeterli bulma değişkenleri bakımından anlamlı farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Ayrıca araştırma kapsamında, ortaokullardan yerleşim yerlerine göre örnekler seçilmiş ve bu amaçla İl merkezi, Tosya, Taşköprü, Devrekâni, Cide, İnebolu, Küre, Araç ve Daday'da bulunan ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile yüz yüze görüşülmüş ve araştırmanın ikinci veri toplama aracı olan yüz yüze görüşme formu öğretmenlere uygulanmıştır.

Verilerin analizi SPSS 15.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin anket sorularına vermiş oldukları cevapların değişkenlere göre ortalama, standart sapma ve frekans dağılımlarına ait tablolar oluşturulmuş ve bunlar yorumlanmaya çalışılmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri t-testi ve anova testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin Sosyal Bilgiler öğretiminde birçok sorunla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Yapılan analizlerde;

- Öğretmenlerin öğrenciden kaynaklanan sorunları ile görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo- ekonomik durumu ve Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulma değişkenleri arasında bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır.
- Öğretmenlerden kaynaklanan sorunlar ile Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulma değişkeni arasında bir ilişki tespit edilmiştir.
- Yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlar ile öğretmenlerin meslekteki hizmet süresi değişkeni arasında bir ilişkinin var olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Müfredattan kaynaklanan sorunlar ile lisansüstü eğitim değişkeni arasında bir ilişkinin olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilgiler öğretimi, Sosyal Bilgiler Öğretmeni, Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaşılan sorunlar.

ABSTRACT

The Problems Encountered by Social Sciences Teachers in Social Sciences Teaching
(Sample of Kastamonu Province)

AKMEHMETOĞLU, Hayati

Master's Degree, Department of Social Sciences Teaching

Thesis Advisor, Assist. Prof. Dr. Mustafa ESKİ

2014

The aim of this study is to determine the problems encountered in Social Sciences Teaching by the Social Sciences Teachers working at the secondary schools located in the central province, districts, towns and villages in Kastamonu.

The study group consists 142 Social Sciences Teachers who worked at the secondary schools located in the central province, districts, towns and villages in Kastamonu in 2012-2013 school year.

The data was obtained through a 5-point Likert type questionnaire developed by Akşit and employed in his study named "The Problems Encountered by Social Sciences Teachers of Primary Schools in Social Sciences Teaching". The questionnaire was made up of three sections, the first of which involved the questions to gather personal information about the teachers taking part in the Study; the second of which involved 38 question items to reveal the problems encountered by the teachers; the third of which involved an open-ended question in which the teachers were asked to write out any problems that did not exist in the questionnaire and to suggest solutions to overcome them.

In the Study, the problems encountered were classified on the basis of those caused the student, the placement exam (SBS), the private teaching institution, the teacher, the method and technique, and the social sciences curriculum. The answers provided by the teachers for such questions were investigated to find out whether

they had significant differences in terms of such variables as age, gender, place of work, the educational institution one has graduated from, graduate studies, the department one has graduated from, period of service, in-service trainings, socio-economic status of the school one has worked for and the feeling of self-sufficiency in Social Sciences.

Within the scope of the Study, some sample secondary schools were chosen according to their locations, and the Social Sciences teachers who work at the secondary schools located in the central district and Tosya, Taşköprü, Devrekani, Cide, İnebolu, Küre, Araç and Daday were interviewed and an "interview form" was applied to the teachers as a second data collection tool.

The data was analyzed through SPSS 15.0 data analysis software. Tables for the mean, Standard deviation and frequency distribution of the variables of the answers by the Social Sciences teachers to the items in the questionnaire, and the tables were then interpreted. The views of Social Sciences teachers on the problems encountered in social sciences teaching were analyzed using a t-test and an analysis of variance (ANOVA).

Findings of the study show that teachers encounter many problems in social sciences teaching. According to results of the analysis;

- It is seen that there exist a significant relation between student-based problems and the variable of socio-economic status of the schools and the variable of self-sufficiency of the teachers in social sciences teaching,
- A relation between the variable of self-sufficiency of the teachers in social sciences teaching,
- A relation between method and technique-based problems and the variable of period of service,
- A relation between curriculum-based problems and the variable of graduate studies.

KeyWords: SocialSciences, socialSciencesTeaching, SocialSciencesTeachers.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
I.BÖLÜM	2
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Problem Cümlesi	4
1.4. Araştırmanın Alt Problemleri	4
1.5. Araştırmanın Önemi	5
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.7. Tanımlar	6
II.BÖLÜM	7
2.1. Sosyal Bilgiler Kavramı	7
2.1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı ve Kapsamı	7
2.1.2. Sosyal Bilgilerin Önemi	8
2.1.3. Sosyal Bilgilerin Tarihsel Gelişimi	10
2.1.4. 2005 Yılı Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	12
2.1.4.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Vizyonu ve Genel Amaçları	13
2.1.4.1.1. Sosyal Bilgiler Programının Vizyonu	13
2.1.4.1.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Genel Amaçları	14
2.1.4.2. Sosyal Bilgiler Programının Yapısı	15
2.1.4.3. Sosyal Bilgiler Programında Beceriler	15
2.1.4.4. Sosyal Bilgiler Programında Kavramlar	17
2.1.4.5. Sosyal Bilgiler Programında Değerler	19
2.1.4.6. Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Öğrenme Alanları	20
2.2.Konu İle İlgili Araştırmalar	20
III. BÖLÜM	27
3.1. Araştırma Modeli	27
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	27
3.3. Veri Toplama Aracı	32
3.4. Verilerin Toplanması	32
3.5. Verilerin Analizi ve Yorumlanması	33

IV. BÖLÜM	34
4.1.Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	34
4.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	41
V. BÖLÜM	99
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	99
5.1.Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	99
5.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	102
5.3.ÖNERİLER.....	104
KAYNAKÇA.....	106
EKLER.....	1144
Ek 1: Öğretmenlere Hitaben Yazılmış Mektup.....	1144
Ek 2: Araştırmanın Yapıldığı Okullar.....	1166
Ek 3: Veri Toplama Aracı.....	1222
Ek4: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar (Kastamonu İli Örneği) Adlı Tez Çalışması Yüz Yüze Görüşme Formu	1277
Ek 5: Anket Sahibinin İzin Belgesi.....	1299
Ek 6: Araştırma İzin Belgesi	13030
Ek7: Yemin Metni.....	131
Ek 8: Özgeçmiş.....	132

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1. 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Beceriler.....	16
Tablo 2.2. 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Kavramlar Listesi.....	18
Tablo 2.3. 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler.....	19
Tablo 2.4. Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Öğrenme Alanları.....	24
Tablo 3.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Merkez ve İlçe Geneline Dağılımı.....	28
Tablo 3.2. Kastamonu İl Merkezi ve İlçe Genelindeki Ortaokulların Sayısı.....	28
Tablo 3.3. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaş Dağılımı.....	29
Tablo 3.4. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Cinsiyet Dağılımı.....	29
Tablo 3.5. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görev Yerlerinin Dağılımı.....	29
Tablo 3.6. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Öğretim Kurumlarına Dağılımı.....	29
Tablo 3.7. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Lisansüstü Eğitim Dağılımı.....	30
Tablo 3.8. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Branşlara Dağılımı.....	30
Tablo 3.9. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Meslekteki Hizmet Sürelerinin Dağılımı.....	30
Tablo 3.10. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretimi Konusunda Hizmet İçi Eğitim Dağılımı.....	31
Tablo 3.11. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendilerini Yeterli Bulma Dağılımı.....	31
Tablo 4.2. Yaş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	42
Tablo 4.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Yaş Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	43

Tablo 4.5. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Görev Yerlerine Göre T- Testi Sonuçları.....	44
Tablo 4.6. Mezun Olunan Öğretim Kurumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	44
Tablo 4.7. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Mezun Olunan Öğretim Kurumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	45
Tablo 4.8. Lisansüstü Eğitim Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	46
Tablo 4.9. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Lisansüstü Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	46
Tablo 4.10. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Branşa Göre Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Betimsel Veriler.....	47
Tablo 4.11. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Mezun Oldukları Branşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	47
Tablo 4.12. Meslekteki Hizmet Süresi Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	48
Tablo 4.13. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Meslekteki Hizmet Süresine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	49
Tablo 4.14. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Hizmet İçi Eğitim Durumuna Göre T- Testi Sonuçları.....	49
Tablo 4.15. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	50
Tablo 4.16. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	50
Tablo 4.17. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendini Yeterli Bulma Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	51
Tablo 4.18. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendini Yeterli Bulma Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	52

Tablo 4.19. Yaş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	53
Tablo 4.20. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	53
Tablo 4.21. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları.....	54
Tablo 4.22. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Görev Yerlerine Göre T- Testi Sonuçları.....	55
Tablo 4.23. Mezun Olunan Öğretim Kurumuna İlişkin Betimsel Veriler.....	55
Tablo 4.24. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Mezun Olunan Öğretim Kurumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	56
Tablo 4.25. Lisansüstü Eğitim Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	57
Tablo 4.26. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Lisansüstü Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	57
Tablo 4.27. Mezun Olunan Branş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	58
Tablo 4.28. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Branşlara Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	58
Tablo 4.29. Meslekteki Hizmet Süresi Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	59
Tablo 4.30. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Süresine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	60
Tablo 4.31. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Hizmet İçi Eğitime Göre T- Testi Sonuçları.....	60
Tablo 4.32. Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	61
Tablo 4.33. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	62

Tablo 4.34. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendini Yeterli Bulma Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	62
Tablo 4.35. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	63
Tablo 4.36. Yaş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	64
Tablo 4.37. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	65
Tablo 4.38. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Cinsiyete Göre T- Testi Sonuçları.....	65
Tablo 4.39. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Görev Yerlerine Göre T- Testi Sonuçları.....	66
Tablo 4.40. Mezun Olunan Öğretim Kurumuna İlişkin Betimsel Veriler.....	67
Tablo 4.41. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Mezun Olunan Öğretim Kurumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	67
Tablo 4.42. Lisansüstü Eğitim Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	68
Tablo 4.43. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Lisansüstü Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	69
Tablo 4.44. Mezun Olunan Branş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	69
Tablo 4.45. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Branşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	70
Tablo 4.46. Meslekteki Hizmet Süresi Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	70
Tablo 4.47. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Süresine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	71

Tablo 4.48. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Hizmet İçi Eğitime Göre T- Testi Sonuçları.....	72
Tablo 4.49. Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	72
Tablo 4.50. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	73
Tablo 4.51. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendini Yeterli Bulma Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	74
Tablo 4.52. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	74
Tablo 4.53. Yaş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	75
Tablo 4.54. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Yaş Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	76
Tablo 4.55. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları.....	77
Tablo 4.57. Mezun Olunan Öğretim Kurumuna İlişkin Betimsel Veriler.....	78
Tablo 4.58. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Mezun Olunan Öğretim Kurumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	79
Tablo 4.59. Lisansüstü Eğitim Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	79
Tablo 4.60. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Lisansüstü Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	80
Tablo 4.61. Mezun Olunan Branş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	80

Tablo 4.62. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Branşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	81
Tablo 4.63. Meslekteki Hizmet Süresi Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	82
Tablo 4.64. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Süresine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	83
Tablo 4.65. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Hizmet İçi Eğitime Göre T- Testi Sonuçları.....	80
Tablo 4.66. Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	84
Tablo 4.67. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	85
Tablo 4.68. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendini Yeterli Bulma Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	85
Tablo 4.69. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	86
Tablo 4.70. Yaş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	87
Tablo 4.71. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Yaş Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	88
Tablo 4.72. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları.....	88
Tablo 4.73. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Görev Yerlerine Göre T- Testi Sonuçları.....	89
Tablo 4.74. Mezun Olunan Öğretim Kurumuna İlişkin Betimsel Veriler.....	89

Tablo 4.75. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Mezun Olunan Öğretim Kurumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	90
Tablo 4.76. Lisansüstü Eğitim Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	91
Tablo 4.77. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Lisansüstü Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	91
Tablo 4.78. Mezun Olunan Branş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	92
Tablo 4.79. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Branşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	93
Tablo 4.80. Meslekteki Hizmet Süresi Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	93
Tablo 4.81. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Süresine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	94
Tablo 4.82. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Hizmet İçi Eğitime Göre T- Testi Sonuçları.....	95
Tablo 4.83. Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	95
Tablo 4.84. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	96
Tablo 4.85. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendini Yeterli Bulma Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	97
Tablo 4.86. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi.....	97

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

Ed:Editör

E: Erkek

F: VaryansDeğeri

Hzm İçi: Hizmet içi

K: Kadın

KT: Kareler Toplamı

KO: Kareler Ortalaması

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

N: Kişi Sayısı

NCSS: ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi(The National Council for the Social Studies)

p: Anlamlılık Değeri

S: Standart Sapma

SBS: Seviye Belirleme Sınavı

sd: Serbestlik Derecesi

SPSS: İstatistiksel Analize Yönelik Bilgisayar Programı (Statistical Package for the Social Sciences)

t: t değeri (t- Testleri için)

vb: Ve benzeri

\bar{x} :Aritmetik Ortalama

GİRİŞ

Nitelikli insan yetiştirmenin çok önemli olduğu bu çağda en önemli görev eğitim- öğretim sürecinin temel öğesi olan öğretmenlere düşmektedir. Çünkü öğretmenler, toplumun geleceği olan çocukları hayata hazırlamanın yanında; öğretim programını uygulayan, öğrenci ile sürekli iletişim halinde bulunan, toplumsal değerlerin aktarıcısı ve süreci değerlendiren kişiler olması bakımından sistemin baş aktörleri olma sorumluluğunu taşımaktadırlar (Çelikkaya, 2011: 39).

Öğretmenlere yüklenen bu önemli görevin ağır sorumluluğu nedeniyle öğretmenlerimiz eğitim- öğretim sürecinde bazı sıkıntılar ve sorunlarla karşılaşabilmektedirler. Bu sorunlar her şeyden önce mevcut eğitimi olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla bu sorunların tespitinin yapılarak çözüm önerilerinin getirilmesi eğitim sürecinin daha düzeyli ve dengeli işlemesi açısından önem arz etmektedir.

Öğretmenlerin eğitim- öğretim sürecine olan etkisi düşünöldüğünde mevcut sorunlarının ne gibi sonuçlara yol açacağı düşünölmeli gereken bir durumdur. Çünkü mevcut sorunlar ortadan kaldırılmadığında problemler daha da büyüyecek; hem eğitim hem birey hem de öğretmenler bu durumdan olumsuz etkilenecektir. Bu nedenle bu olumsuzluğun ortadan kaldırılması ve eğitim sürecinin verimli şekilde işleyebilmesi için dersin öğretiminde karşılaşılan sorunlarının tespitinin yapılması gerekmektedir.

I.BÖLÜM

1.1.Problem Durumu

Eğitim; bireyin gelişmesi, kendini yenilemesi, çağa ve değişen şartlara ayak uydurabilmesi, ilke ve değerleri benimseyerek geleceğini inşa edebilmesi açısından önemli bir görev üstlenmektedir. Eğitimin bu özelliği geçmişten günümüze bütün toplumlar tarafından kabul edilmiş ve benimsenmiştir. Gelişen dünya şartları göz önüne alındığında günümüzde de eğitimin önemini artırarak devam ettirdiği yadsınamaz bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır.

Nitelikli ve donanımlı bireylerin yetiştirilmesi, ülkemizin çağdaş uygarlık seviyesine ulaşabilmesi, evrensel ve milli değerleri özümseyerek benimsemiş bireylerin yetiştirilmesi, daha iyi hayat standardının sağlanması eğitimin kaliteli ve amaçlarına uygun yapılmasına bağlıdır. Eğitimin kalitesinin artırılması demek daha iyi hayat şartlarının ve gelişmişliğin kapısının aralanması demektir. Bu açıdan eğitimin kaliteli olmasına dikkat edilmeli ve eğitim ortamında var olan sorunlar üzerinde hassasiyetle durulmalıdır. Çünkü eğitim- öğretim ortamında karşılaşılan sorunlar eğitimin gerektiği gibi yapılmasına engel olmakta ve çözülmesi gereken bir problem olarak karşımızda durmaktadır. Bu açıdan karşılaşılan sorunların tespiti ve bu sorunlara çözüm önerilerinin getirilmesi gerekmektedir.

Sosyal Bilgiler eğitimi alandaki sorunların tespit edilmesi ve teori ile pratik arasındaki dengenin sağlanması etkili bir Sosyal Bilgiler öğretiminin önkoşuludur. Başarılı bir Sosyal Bilgiler eğitimi gerçekleştirmek, Sosyal Bilgiler alanındaki sorunların tespit edilmesine ve sorunların çözümü için gerekli adımların atılmasına bağlıdır (Yılmaz, 2010: 840-841).

Bir programın uygulanmasında karşılaşılan sorunların neler olduğu konusunda görüşüne başvurulacak öncelikli kişiler programın uygulayıcısı olan öğretmenlerdir. Öğretmenler, program uygulayıcısı olmalarının yanı sıra programın uygulanması için elverişli bir ortam hazırlama konusunda da sorumlu ve etkili olan yegâne kişilerdir. Bu nedenle, karşılaşılan sorunların öğretmenlerin bakış açılarıyla değerlendirilmesi önemli görülmektedir (Karacaoğlu ve Acar, 2010: 47).

Öğretmenlerin öğretim ortamında yaşamış oldukları sıkıntıları, eksiklikleri ve öğrenme ortamı ile ilgili problemleri kendi görüşleri yoluyla ortaya çıkarmak programların belirlenen hedefler doğrultusunda ilerlemesinde, etkililiğinin ortaya çıkarılmasında ve varsa eksikliklerin görülüp gerekli önlemlerin alınmasında oldukça önemlidir (Çalışkan, 2010: 32).

Sosyal Bilgiler müfredatında belirtilen amaçların etkili bir şekilde gerçekleştirilmesinde programın uygulayıcısı olan öğretmenlerin büyük bir rolü vardır. Bundan dolayı, öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların bulgulara dayalı olarak ortaya konulması sorunların tespiti açısından büyük önem taşımaktadır (Tepebaş ve Yılmaz, 158). Bu nedenle bu araştırma, Sosyal Bilgiler alanında öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları tespit etmek, sorunlara gerçekçi çözüm yolları üretebilmek ve sorunlar nedeniyle gerçekleştirilemeyen nitelikli eğitimin ortaya konulmasına katkı sağlamak amacıyla Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlar (Kastamonu İli Örneği) adıyla araştırma konusu olarak seçilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Kastamonu il merkezinde ve ilçe genelinde bulunan ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile yapılan yüz yüze görüşmeler neticesinde öğretmenlerimizin karşılaştıkları sorunların bizzat kendi ifadeleri ile ortaya konulması ve sorunlara gerçekçi çözüm önerileri üretilerek araştırmanın geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgularla tespit edilen sorunların hangi nedenlerden kaynaklandığı ortaya konulmuştur. Bu çalışma sonucunda hem Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin hem de Sosyal Bilgiler öğretiminin etkililiğinin artırılması için mevcut sorunların giderilmesi noktasında neler yapılması gerektiği açıklanmıştır.

1.3.Problem Cümlesi

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlar (Kastamonu ili örneği) nelerdir?

1.4.Araştırmanın AltProblemleri

1. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunların nedenleri nelerdir?
 - a) Sosyal Bilgiler programının içeriğinden kaynaklanan sorunlar,
 - b) Okulun fiziki donanımından(araç- gereç, materyal, Sosyal Bilgiler sınıfı vb..) kaynaklanan sorunlar,
 - c) Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde karşılaşılan sorunlar
 - d) Sosyal Bilgiler dersinde öğretmen yeterliliği (formasyon, teknolojik yatkınlık, hizmet içi eğitim vb..) açısından karşılaşılan sorunlar,
 - e) Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciden kaynaklanan sorunlar,
 - f) Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde yöntem ve tekniklerden kaynaklanan sorunlar,
 - g) Velilerin Sosyal Bilgiler dersine ya da okula yönelik tutumunun bu dersin öğretiminde yol açtığı sorunlar,
 - h) Sosyal Bilgiler ders kitabının bu dersin öğretiminde yol açtığı sorunlar,
 - i) SBS'nin Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde yol açtığı sorunlar nelerdir?
2. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlara ilişkin verdikleri cevaplar
 - a) Yaş
 - b) Cinsiyet
 - c) Görev Yeri
 - d) Mezun Olunan Öğretim Kurumu
 - e) Lisansüstü Eğitim
 - f) Mezun Olunan Branş

- g) Meslekteki Hizmet Süresi (Mesleki Kıdem)
- h) Hizmet İçi Eğitim
- i) Görev Yapılan Okulun Sosyo- Ekonomik Durumu
- j) Sosyal Bilgilerde Kendini Yeterli Bulma değişkenleri bakımından anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.5.Araştırmanın Önemi

Sosyal Bilgiler öğretiminin daha etkili ve verimli bir şekilde gerçekleşebilmesi için, öğretimi gerçekleştiren öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların bilinmesi gerekmektedir. Bu amaçla gerçekleştirilen bu çalışma ile öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar üzerinde durulmuş ve etkili öğretimin önünde engel olan bu durumun hangi sebeplerden kaynaklandığı araştırılmıştır. Bu araştırma mevcut haliyle Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların tespitine yarayacaktır. Mevcut sorunların azaltılmasında veya ortadan kaldırılmasında alana bir katkı getirerek eğitim ve öğretimin daha kaliteli hale gelmesine yardımcı olacaktır.

Bu araştırma için öğretmenlerle yapılan yüz yüze görüşme, öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların düşünülenden daha fazla olduğunu ortaya koymuş ve konunun önemini bir hayli artırmıştır. Bu konuda yapılan araştırmalar da göz önüne alındığında meselenin bu boyutu daha iyi anlaşılmaktadır. Ayrıca bu araştırmasonuçlarının öğretmenlere ulaştırılması; öğretmenlerin konu hakkında bilgilensini sağlayacaktır.Meslektaşlarının da karşılaştıkları sorunları görebilmelerine imkântanıyacaktır.

1.6.Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma Kastamonu il merkezi ve ilçelerinde bulunan ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile sınırlıdır.
2. Araştırma bir yıllık eğitim öğretim dönemi (2012-2013 dönemi) ile sınırlıdır.
3. Araştırma veri toplama aracı olarak anket ve yüz yüze görüşme ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Eğitim: İstendik davranış oluşturma ya da istendik davranış değiştirme sũreci olarak tanımlanan eğitim, toplumun sũzgeçten geçirilmiş değerlerinin, ahlak standartlarının, bilgi ve beceri birikimlerinin yeni nesillere aktarılması ile ilgilidir. Bu anlamda eğitim bireyi istendik nitelikte kũltũrleme sũrecidir(Senemoğlu, 2003: 7)

Sosyal Bilgiler:Sosyal Bilgiler genel olarak geçmişte ve gũnũmũzde, çocuuğun en yakın çevresinden başlayarak zamanla evrene kadar yayılan ilişkileri anlamasına yardım eden ve bireyin içinde bulunduğu çevrenin sosyal gelişimi ũzerinde duran bir konu alanıdır (Meydan, 2010: 67).

Sosyal Bilimler:Sosyal Bilimler insanı, toplumu ve ağırlıklı olarak insan-insan, insan- toplum ve insan-eşya ilişkilerinin sistemli bir biçimde incelenmesini amaçlayan bilimsel yũnteme uygun olarak ũretilmiř dũzenli bilgiler olarak tanımlanmaktadır (Turan ve Ulusoy, 2010: 43).

II.BÖLÜM

1.2.Sosyal Bilgiler Kavramı

2.1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı ve Kapsamı

Sosyal Bilgiler eğitim alanının yarattığı bir kavramdır. Bu disiplinler arası alan Sosyal Bilimler alanındaki kuramsal ve bilimsel gelişmelerin eğitim süreci içinde ele alınarak bireyin toplum içinde geliştirilmesini ve yetiştirilmesini amaçlar. Dolayısıyla Sosyal Bilgiler öğretim amacıyla Sosyal Bilimlerden seçilmiş ve basitleştirilerek düzenlenmiş konulardır(Polat, 2006: 15).

Sosyal Bilgiler; ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaşlar yetiştirmek amacıyla, Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı olarak tanımlanabilir (Kurtulgan ve Köstüklü, 2010).

Sosyal Bilgiler; sosyal ve insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen ve becerikli, demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanı olarak tanımlanır (Tahiroğlu, 2006: 7).

Sosyal Bilgiler; tarih, coğrafya, sosyoloji, siyaset bilimi, psikoloji gibi sosyal disiplinlerden elde edilmiş bilgilerin disiplinler arası bir yaklaşımla seçilip yöğrularak ilköğretim düzeyindeki çocukların algılama düzeylerine uygun duruma getirildiği bir derstir(Sözer,1998).

Sosyal Bilgiler; hemen her bakımdan değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşerî bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programıdır(Öztürk, 2012: 4).

Öğrencileri toplumsal yönden eğitmek, onlara içinde yaşadıkları toplumun yönetim düzenini, ekonomik özelliklerini kavratmak, geçmişi üzerinde bilgi ve anlayışlar kazandırmak, yurttaşlığın hak ve görevlerini kavratmak amacıyla ilk ve ortaokullarda okutulan, konuları genellikle tarih, coğrafya, ekonomi ve hukuk gibi bilim dallarından seçilerek oluşturulan bir derstir. Sosyal Bilgiler öğretiminin muhtevasında tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi gibi günümüz ilköğretim programlarında yer alan ancak gerçekte Sosyal Bilimler dediğimiz felsefe, sosyoloji, ekonomi, psikoloji gibi disiplinlerden seçilerek uygun hale getirilmiş konular yer almaktadır (Köken, 2002: 36).

Sosyal Bilgiler ile ilgili yapılan tanımlara bakıldığında genel olarak şu kapsamlı tanıma ulaşılmaktadır. Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (Gürbüz, 2013: 18-19).

2.1.2.Sosyal Bilgilerin Önemi

Sosyal Bilgiler her bireyin gücünü en iyi geliştirecek yaşantılara imkân hazırlayarak kendini tanımaya katkıda bulunur. Bağımsızlık, işbirliği ve kültürün düşünme, inanç ve davranma üzerindeki etkileri gibi insan ilişkilerini kavramak için gerekli olan kavram ve genellemelerin oluşturulması ve geliştirilmesi sosyal bilgiler ile sağlanabilir. Sosyal Bilgiler insanın sınırsız isteklerini karşılamak için sınırlı kaynakları kullanmasına ilişkin kavram, beceri ve tutumları geliştirecek türde yaşantılar hazırlayarak onun ekonomik yeterlilik kazanmasına yardım eder ve vatandaşlık sorumluluğuna büyük önem verir (Akgül, 2006: 31).

Sosyal Bilgiler her şeyden önce insanın özellikle toplumsal hayata etkin bir biçimde uyumunu sağlayan bir derstir. Bu bakımdan bu ders çocuğa verilen eğitim kavramı içinde adeta bir öz niteliğinde önemli yer tutar. Çocuğun çevresindeki tabiatı, insanları, kuruluşları bilinçli olarak tanınması, bunların birbirleri ile olan

ilişkilerine dikkat etmesi ve kendi davranışlarını da bunları dikkate alarak düzenlemesi Sosyal Bilgiler dersinin gereği gibi öğretilmesi ile gerçekleşebilir. Sosyal Bilgiler çocuğun içinde bulunduğu toplumsal hayatla çok ilgilidir. Bu nedenle çocuk bu derste özellikle içinde bulunduğu toplumsal hayatını, geçmişini, bugünü ve geleceğini yakından tanıyacaktır. Bu yönden sosyal bir varlık olan çocuklarımızın, yurdumuzun ve milletimizin geçmişini iyi bilen ve geleceğe kolaylıkla intiba edebilen ahlakça iyi bir insan, iyi bir vatandaş olarak yetiştirilmesinde Sosyal Bilgiler dersinin yeri ve önemi çok büyüktür (Yükselir,2006: 13).

Sosyal Bilgiler dersi, içerik olarak da bireylerin sosyal ve kültürel yaşantılar edinmeleri, bu konuda birikim ve deneyim sahibi olmaları için en uygun derstir. Çünkü bu derste öğrenciler, bir yandan içinde yaşadıkları toplumun tarihini ve bugününü öğrenirken, öbür taraftan da diğer toplumlar hakkında bilgi edinirler. Bu derece kapsamlı bir içerik onlara, insanlığın yüzyıllardan bu yana oluşturduğu zengin kültürel birikimlerini tanıma fırsatı vermektedir (Zayimoğlu Öztürk, 2011: 23).

Sosyal Bilgiler dersi aynı zamanda öğrencilerde diğer insanlara değer gösterme, empati geliştirme, farklı yaşam biçimleri ve kültüre sahip bireylere saygı ve hoşgörü becerilerinin de gelişimine katkıda bulunur. Ayrıca öğrencilerin ekonomi, kültür ve devlet gibi insan sistemleri ile ilgili fikir üretmelerine, problem çözme ve eleştirel düşüncelerine, insanların nasıl iletişim kurduklarını anlamalarına ve gelecek bilincini oluşturmalarına katkı sağlar (Gömlüksiz ve Cüro, 2010: 248).

Bilgi toplumunda etkili ve etkin vatandaş olmanın gerektirdiği bilgi, beceri ve değerlerin önemli bir kısmı Sosyal Bilgiler aracılığıyla bireye kazandırılmaktadır. Sosyal Bilgiler doğası gereği olay ve olgulara geniş bir perspektiften bakarak bireyin yaşadığı dünya ile arasında sosyal, kültürel ve ekonomik bağlar kurmayı hedefler. Küreselleşen dünyada meydana gelen gelişmelerle farklılıklar arasındaki mesafenin giderek azalması bireyin farklı kültürlerle bir arada yaşaması, küresel çaptaki sorunlara ortak çözüm arayışlarının gerekliliği ve vatandaşlık kavramının ulus ötesi anlamlar kazanmaya başlaması Sosyal Bilgilerin önemi için birer göstergedir (Koluman, 2011: 33).

Sosyal Bilgiler bu kadar büyük bir önem arz ederken ülkemizde Sosyal Bilgiler eğitiminin hâlâ istenilen düzeye ulaşmadığı söylenebilir. Gerek vatandaşlık görevleri bağlamında, gerekse kazandırılması hedeflenen değerler ve davranışlar bağlamında birtakım eksikliklerin olduğu görülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan, birbirlerine Atatürk milliyetçiliği ile bağlı, cumhuriyetin kazanımlarına sahip çıkan; geleneksel değerlerimizin olumlu yanlarını muhafaza eden, bununla birlikte çağdaş ve evrensel değerleri kabul etmeye hazır yeni nesiller yetiştirmek Sosyal Bilgiler eğitiminin başlıca görevlerindedir. Ülkemizde iyi, etkin, sorumlu, üretken, birbirine saygılı ve vatanperver bireyler yetiştirmenin yolu iyi bir Sosyal Bilgiler eğitiminden geçmektedir (Bekdaş, 2012: 31).

Sosyal Bilgiler dersinin her şeyden önce milli ve çağdaş değerleri gerektiği gibi kavramış ve özümsemiş; geleceğe güvenle bakabilen, milli şuur ve beklentisi hat safaya ulaşmış, etkin, bilgili ve becerili bireyler yetiştirmeyi amaçladığı göz önüne alınırsa Sosyal Bilgiler dersine ve bu dersin eğitimine gereken önemin verilmesi gerekmektedir. Derse gereken önemin verilmesi bireylerin üzerinde milli ve manevi bir borç niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla insanı toplumsal hayata hazırlayan bu dersi bireyler iyi okumalı, iyi anlamalı ve iyi analiz etmelidir.

2.1.3.Sosyal Bilgilerin Tarihsel Gelişimi

Sosyal Bilgiler eğitiminin dünyada ne zaman ve nerede başladığı kesin olarak bilinmemekle birlikte, Antik Yunan ve Roma gibi büyük medeniyetler kuran batı toplumlarında ilkçağdan itibaren Sosyal Bilgiler konuları okullarda okutulmuştur. İlk kez bir ders adı olarak da 1916 yılında ABD'de kullanılmıştır. Bu dersine eğitim programı ile tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi konularından oluşan bir tür Sosyal Bilgiler ders içeriği oluşturulmuştur (Elikesik, 2013: 40).

Sosyal Bilgiler eğitimi aslında Amerika Birleşik Devletleri'nin 1800'lü yılların sonları ile 20. yüzyılın başlarında sosyal, kültürel, ekonomik ve benzeri alanlardaki büyük dönüşümün doğurduğu sorunlara çözüm arama kaygısından doğmuştur (Akdağ, 2009: 14).

Sosyal Bilgiler dersinin dünya tarihinde izlediği gelişim safhasına bağlı olarak ülkemizde de bir gelişim süreci yaşadığı ifade edilebilir. (Kösterelioğlu, 2012: 30). Bu süreç çerçevesinde cumhuriyetin ilanından sonra yeni Türk devletinin ideolojisini genç nesillere benimsetmek, milli, manevi ve ahlaki değerlerle donatılmış, fikri, vicdanı hür nesiller yetiştirmek amacıyla 1926 yılından itibaren hazırlanan programlarda tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerine yer verilmiştir. Bu dersler 1926,1930,1932,1936 ve 1948 yıllarında düzenlenen programlarda tek disiplinli öğretim anlayışına göre okutulmuştur. Disiplinler arası bir program yaklaşımı ve bir ders olarak Sosyal Bilgiler Türkiye’de ilk kez 1960’lı yıllarda benimsenmiştir. 1962 program taslağında tarih, coğrafya ve yurt bilgisi dersleri birleştirilerek toplum ve ülke incelemeleri dersi konulmuştur.1968 yılında bu ders Sosyal Bilgiler adını almıştır (Kılıçoğlu, 2009:9).

Sosyal Bilgiler dersi 1968- 69 öğretim yılında bütün ilkokullara, 1970-71 öğretim yılında da deneme niteliğinde ortaokullara resmen girmiştir. Bu uygulama 1985 yılına kadar devam etmiştir. Bu tarihten sonra Sosyal Bilgiler dersi ilköğretim II. kademedede Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi olarak verilmeye başlanmıştır (Kozoner, 2012: 32-33).

1997 yılında zorunlu eğitim süresinin sekiz yıla çıkarılması ile birlikte, 1998 yılında Sosyal Bilgiler dersinin yeni programı kabul edilmiştir. Bu program, ilköğretimdeki program tekrarını önlemiştir fakat öğrenci merkezli program zemini oluşturulamamıştır. 1998 programı, 2000 yılında yeniden gözden geçirilmiş ve bazı düzenlemeler ile aynı yıl tamamlanıp pilot okullarda uygulanmaya başlanmıştır. 2004-2005 yılında 4. ve 5. sınıflar için pilot okullarda ve 6. ve 7. sınıflar içinse 2005-2006 yılında uygulanmaya başlayan yeni bir ilköğretim programı hazırlanmıştır. Yeni programın, yapılandırmacı yaklaşımı temel alarak öğrenci merkezli olduğu ve önceki programlara göre daha farklı bir yapı gösterdiği söylenebilir (Kan, 2010).

2.1.4.2005 Yılı Sosyal Bilgiler Öğretim Programı

Ülkeler, öğretim programlarını dünyada yaşanan bireysel, toplumsal ve ekonomik alandaki değişim ve gelişime paralel mevcut şartları doğrultusunda yenilemektedirler. Türkiye’de de Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı yapılandırmacı ve öğrenci merkezli eğitim doğrultusunda yenilenmiştir. Böylece öğrencilerin bilgiyi yaşamlarıyla ilişkilendirerek uygulamalarına ve yeni bilgileri yapılandırmalarına imkân sağlanmaktadır. Bu amaçla 2004 yılında taslak olarak hazırlanan Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı 2005 yılından itibaren ilköğretim okullarında uygulanmaya başlanmıştır. Program, tümüyle davranışçı yaklaşımlardan öte, bilginin taşıdığı değeri ve bireyin var olan deneyimlerini dikkate alarak, yaşama etkin katılımını, doğru karar vermesini, sorun çözmesini destekleyici ve geliştirici bir yaklaşım doğrultusunda yapılandırmayı önemseyen bir gelişim göstermektedir. Bu yaklaşımla öğrenci merkezli, dolayısıyla etkinlik merkezli, Sosyal Bilgiler açısından, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine olanak sağlayan yeni bir anlayış yaşama geçirilmeye çalışılmıştır(Kaya ve Tomal, 2011).

Programa bakıldığında Sosyal Bilgiler öğretimiyle ilgili önemli değişikliklerin yapıldığı görülmektedir. Yeni program; yapılandırmacı anlayış etkisinde, NCSS tarafından belirlen tematik yaklaşımdan ilham alınarak disiplinler arası ilişkiyi yansıtan, bilgiyi üretmek ve kullanmak için gerekli kavram, beceri ve değerlere inanmış etkin Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları yetiştirmek iddiasıyla yapılmıştır.Hedeflenen bu idealin gerçekleştirilebilmesi amacıyla 2005 yılı Sosyal Bilgiler programında eski programlardan farklı olarak birtakım değişikliklere gidilmiştir. Bu değişiklikler genel olarak şu şekilde ifade edilebilir (Ata,2006).

Yeni Sosyal Bilgiler programı Kaymakçı’ ya göre (2009: 1535-1537) yaratmayı hedeflediği insan tipi açısından yeni bir değişimi beraberinde getirmiştir. Bu değişim, Sosyal Bilgiler programının amaçlarının yanı sıra programın temel yaklaşımında da etkisini göstermektedir. Dolayısıyla Sosyal Bilgiler; çağın gerektirdiği temel bilgi, beceri ve değerlerle donanmış, sosyal bilimlere ait kavram

ve yöntemleri kullanan, etkin, üretken, hak ve sorumluluklarını bilen ve kullanan Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları yetiştirmeyi amaçlamıştır.

Sosyal Bilgiler programında, geliştirilen programın tümüyle davranışçı yaklaşımlardan öte, bilginin taşıdığı değeri ve bireyin var olan deneyimlerini dikkate alarak, kişinin yaşama etkin katılımını, doğru karar vermesini, sorun çözmesini destekleyen ve geliştiren bir yaklaşım doğrultusunda ele alındığı ifade edilmektedir. Programın bu yaklaşımla öğrenci merkezli, dolayısıyla etkinlik merkezli, Sosyal Bilgiler açısından bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine olanak sağlayan yeni bir anlayışın yaşama geçirilmeye çalışıldığı ifade edilmektedir (Özdemir, 2009: 20).

Yapılandırmacı eğitim yaklaşımı üzerine kurulu olan yeni Sosyal Bilgiler programında öğrenme-öğretme süreçleri yapılandırılmış örnek etkinliklerle yönlendirilmiştir. Etkinlikler çevre ve okul koşullarına, öğrenci bilgi ve yeteneklerine göre çeşitlendirilerek öğrencilerin kazanımlara ulaşmasını desteklemektedir. Ayrıca öğrenciler, etkinlikler sonunda ürettiklerini sınıfta sunarak bir şeyleri başarmanın hazasını yaşayabilmekte ve özgüven kazanabilmektedirler. İçerik diğer disiplinlerle işbirliği yapılarak hazırlandığı için, daha etkili ve kolay öğrenilebilir bir nitelik taşımaktadır. Öğrencilerin bilgiyi kendi yaşantılarından yola çıkarak yapılandırmasını hedeflemektedir. Araştırma, sorgulama ve üretmeye dayanan öğrenme yaşantılarında öğretmenin yol gösterici rolü, programın uygulanabilir olmasının başlıca dayanağıdır (Kamber, Acun ve Akar, 2011: 198).

2.1.4.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Vizyonu ve Genel Amaçları

2.1.4.1.1. Sosyal Bilgiler Programının Vizyonu

Sosyal Bilgiler programının vizyonu; Atatürk ilke ve inkılâplarını benimsemiş, Türk tarihini ve kültürünü kavramış, temel demokratik değerlerle donanmış, insan haklarına ve yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen, sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken

kullandıkları yöntemleri kazanmış, sosyal yaşamda etkin, üretken, haklarını ve sorumluluklarını bilen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları yetiştirmektir (MEB, 2006: 25).

2.1.4.1.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Genel Amaçları

MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan programda Sosyal Bilgiler Öğretim Programının genel amaçları aşağıdaki şekilde belirtilmiştir (MEB, 2005):

1. Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.
2. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.
3. Atatürk ilke ve inkılâplarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; lâik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.
4. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.
5. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak, millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.
6. Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklar.
7. Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.
9. Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.

10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.
11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.
12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlâkı gözetir.
13. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.
14. Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşleri ileri sürer.
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, lâiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.
16. Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder.
17. İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.

2.1.4.2.Sosyal Bilgiler Programının Yapısı

Sosyal Bilgiler programının yapısı incelendiğinde programın beceri, kavram değer ve öğrenme alanlarından oluştuğu görülecektir. Aşağıda bunlarla ilgili açıklamalara değinilmiştir.

2.1.4.3.Sosyal Bilgiler Programında Beceriler

Beceri öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir(MEB, 2005).

Beceri, bireyin fiziksel ve psikolojik çaba göstererek bir işi kolaylıkla ve ustalıkla yapabilmesidir. Beceri, bir işi yapabilmek veya bir konuyu işleyebilmek

için gereken yatkınlıktır. Aynı zamanda öğrencilerin programda yer alan konuları ve etkinlikleri daha kalıcı, aktif ve anlamlı öğrenmesine yardım eden unsurlar olarak düşünülmektedir (Oğuz, 2013: 280).

Tablo 2.1. 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Beceriler

BECERİLER			
1.	Eleştirel Düşünme Becerisi	9.	Gözlem Becerisi
2.	Yaratıcı Düşünme Becerisi	10.	Mekânı Algılama Becerisi
3.	İletişim Becerisi	11.	Zaman ve Kronolojiyi Algılama Becerisi
4.	Araştırma Becerisi	12.	Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi
5.	Problem Çözme Becerisi	13.	Sosyal Katılım Becerisi
6.	Karar Verme Becerisi	14.	Empati Becerisi
7.	Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi	15.	Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi
8.	Girişimcilik Becerisi		

Tablo 2.1. incelendiğinde programda yer alan becerilerin eleştirel düşünme becerisi, yaratıcı düşünme becerisi, iletişim becerisi, araştırma becerisi, problem çözme becerisi, karar verme becerisi, bilgi teknolojilerini kullanma becerisi, girişimcilik becerisi, gözlem becerisi, mekânı algılama becerisi, zaman ve kronolojiyi algılama becerisi, değişim ve sürekliliği algılama becerisi, sosyal katılım becerisi, empati becerisi, Türkçeyi doğru, güzel ve etkin kullanma becerisi olduğu görülecektir.

2.1.4.4.Sosyal Bilgiler Programında Kavramlar

Kavramlar, eşyaları, olayları, insanları ve düşünceleri benzerliklerine göre gruplandırdığımızda gruplara verdiğimiz adlardır. Deneyimlerimiz sonucunda iki veya daha fazla varlığı ortak özelliklerine göre bir arada gruplayıp diğer varlıklardan ayırt ederiz. Bu grup zihnimize bir düşünce birimi olarak yer eder. Bu düşünce birimini ifade etmekte kullandığımız sözcük (veya sözcükler) bir kavramdır. Kavramlar somut eşya, olaylar veya varlıklar değil, onları belirli gruplar altında topladığımızda ulaştığımız soyut düşünce birimleridir (MEB, 2005).

Kavram, zihinsel bir yapıdır ve kişinin herhangi bir nesne ya da konu hakkındaki bilgilerini organize etmeyi, bu bilgileri başka bilgilerden ayırt etmeyi ve başka bilgilerle ilişkilendirmeyi kapsamaktadır. Kavramın daha pek çok tanımı yapılabilir. Ancak genel anlamda kavram insan zihninde anamlanan, farklı obje ve olguların değişebilen ortak özelliklerini temsil eden bir bilgi formu/ yapısıdır (Kılıçoğlu, 2013: 329).

Tablo 2.2. 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Kavramlar Listesi

	KAVRAMLAR	
Afet	Doğal kaynaklar	İklim
Aile	Duygu	İskân
Akrabalık	Düşünce	İsraf
Anayasa	Egemenlik	İşsizlik
Bağımsızlık	Ekonomi	İthalât
Barış	Ekonomik faaliyet	Kamuoyu
Beşeri ortam	Ekvator	Kanıt
Bildirge (Beyanname)	Emek	Katılım
Bilim	Enerji	Kaynak
Birey	Estetik	Keşif
Bölge	Etkileşim	Kıta
Buluş	Fetih	Kişilik
Bütçe	Gaza	Kronoloji
Coğrafi konum	Gelenek	Kurultay
Cumhuriyet	Genelleme	Kurum
Çağ	Girişimci	Kut
Çevre	Göç	Kutup
Çevre kirliliği	Görüş	Kültür
Dayanışma	Grup	Kültürel öge
Değer	Gümrük	Küresel sorun
Değişim	Hak	Lâiklik
Demokrasi	Harita	Medya
Devlet	Hoşgörü	Meslek
Dil	Islahat	Meşrutiyet
Din	İhracat	Milat
Tasarruf	Ürün	Yerleşme
Teknoloji	Vakıf	Yön
Telif ve patent	Varsayım	Yönetim
Teokrasi	Vatan	Yürütme
Ticaret	Vatandaş	Yüzyıl
Tören	Vergi	
Turizm	Yargı	
Tüketim	Yasa	
Ulaşım	Yasama	
Uygarlık	Yatırım	
Üretim		

2.1.4.5.Sosyal Bilgiler Programında Değerler

Değer, “Davranışlara genel olarak rehberlik eden ilkeler ve temel inançlar, eylemlerin iyi ya da istenilen olarak yargılandığı standartlar” olarak tanımlanmaktadır. İlköğretim Sosyal Bilgiler Programında değer “bir sosyal grup ya da toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlaki ilke ya da inançlar” olarak tanımlanmıştır (Yazar ve Yelken, 2013: 45).

Değer bireyin, toplum içinde yerinin tayininde insanın diğer insanlarla etkili iletişime geçmesinde, insanın toplumdaki konumu için alt yapı oluşturmasında ve kişinin ileriki zamanlarda kişiliğinin, bakış açısının ve davranışlarının yönünü belirlemede önemli bir görev üstlenmektedir(Kılcan, 2013: 312).

Tablo2.3.6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler

DEĞERLER			
1.	Aile birliğine önem verme	11.	Dayanışma
2.	Adil olma	12.	Dürüstlük
3.	Bağımsızlık	13.	Çalışkanlık
4.	Barış	14.	Sorumluluk
5.	Özgürlük	15.	Temizlik
6.	Bilimsellik	16.	Vatanseverlik
7.	Sevgi	17.	Yardımseverlik
8.	Duyarlılık	18.	Saygı
9.	Hoşgörü	19.	Estetik
10.	Misafirperverlik	20.	Sağlıklı olmaya önem verme

2.1.4.6.Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Öğrenme Alanları

Öğrenme alanı, birbiri ile ilişkili beceri, tema, kavram ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden yapıdır(MEB, 2005).

Programda dokuz adet öğrenme alanı belirlenmiştir. Bunlardan sekizi ünite bazında öğrenme alanlarına yansıtılırken biri, yani “Zaman, Süreklilik ve Değişim” öğrenme alanı tüm ünitelerle ilişkilendirilmiştir (Altun, 2013: 13).

Tablo 2.4. Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Öğrenme Alanları

ÖĞRENME ALANLARI			
1.	Birey ve Toplum	6.	Bilim, Teknoloji ve Toplum
2.	Kültür ve Miras	7.	Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler
3.	İnsanlar, Yerler ve Çevreler	8.	Güç, Yönetim ve Toplum
4.	Üretim, Dağıtım ve Tüketim	9.	Küresel Bağlantılar
5.	Zaman, Süreklilik ve Değişim		

Tablo 2.4. incelendiğinde Sosyal Bilgiler programında yer alan öğrenme alanlarının Birey ve Toplum, Kültür ve Miras, İnsanlar, Yerler Ve Çevreler, Üretim, Dağıtım ve Tüketim, Zaman, Süreklilik ve Değişim, Bilim Teknoloji ve Toplum, Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler, Güç, Yönetim ve Toplum, Küresel Bağlantılar olduğu görülmektedir.

2.2. Konu İle İlgili Araştırmalar

Akşit (2011),’in “İlköğretimde Görev Yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar” adlı araştırmasında, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar hakkındaki görüşleri ele alınmıştır. Denizli ve Erzurum illerinde 234 öğretmen üzerinde tarama modeli kullanılarak yapılan bu çalışmada ilköğretimde görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri ile yaş, cinsiyet, eğitim durumu, lisansüstü eğitim, mezun olduğu branş, hizmet süreleri, hizmet içi eğitim, kendini yeterli bulma durumları arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Ayrıca Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre Sosyal Bilgiler öğretiminde

öğrenciden, SBS ve dershaneden, öğretmenenden, yöntem ve tekniklerden, Sosyal Bilgiler öğretim programından kaynaklanan sorunların neler olduğu araştırılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlere göre öğrenciler, dersin öğrenci merkezli işlenmesini olumlu karşılamalarına rağmen derste her şeyi öğretmenenden bekledikleri, SBS'nin ders öğretmenini kısmen sınırlandırdığı ve SBSnedeniyle derste üst düzey becerileri öğretemedikleri saptanmıştır. Öğretmenlerin, dersi öğrenci merkezli işlediklerinde müfredatı yetiştiremediği, öğrenci merkezli yaklaşımların derste nasıl uygulanacağını bilmelerine rağmen öğrenciye rehberlik eden role tam olarak adapte olamadıkları belirlenmiştir. Ders saatinin azlığının müfredatın yetiştirilmesinde sorun teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çelikkaya ve Kuş (2010) tarafından “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Beklentileri” adlı araştırmada Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin beklentileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Kırşehir ilinde görev yapan 33 Sosyal Bilgiler öğretmeni üzerinde yapılan çalışmada yedi açık uçlu soru öğretmenlere yöneltilmiş; öğretmenlerin verdikleri yanıtlar içerik analizi kullanılarak kodlanmış ve araştırmanın amacı doğrultusunda yorumlanmıştır. Bu araştırmanın ek bölümünde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar kavram haritası üzerinde gösterilerek kategorize edilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar öğrenci, yönetici, program, veli ve diğer başlıkları altında ele alınmıştır. Araştırma sonucunda öğrenciden kaynaklanan sorunlar ders çalışmama ve ödev yapmama, ilgisiz olma, derse gereken önemi vermeme, motivasyon yetersizliği ve çalışmayı bilmeme olarak tespit edilmiştir. Veliden kaynaklanan sorunlar ise öğrenci ile ilgilenmeme, ekonomik durumun zayıflığı, dersi önemsiz görme, öğretmenle iletişim kuramama, aşırı kollamacılık olarak saptanmıştır. Yöneticiden kaynaklanan sorunlar, sadece resmi yazışmalarla ilgilenme, ihtiyaçları dikkate almama, alınan kararların uygulanmaya geçmemesi olarak ifade edilmiştir. Programdan kaynaklanan sorunlar, ders saatinin yetersizliği, bilgi yoğunluğunun fazla olması, bazı konuların detaylı, bazılarının yüzeysel olarak verilmesi, müfredata uygun araç-gereçlerin olmaması ve etkinliklerin sayıca fazlalığı olarak ifade edilmiştir. Öğrencilerin ilköğretimden bilgi eksikliği ile gelmeleri, sınıf öğretmenlerinin bu derse gereken önemi vermemesi, fiziki ortamın yetersiz ve sınıfların kalabalık olması ise diğer sorunlar olarak belirtilmiştir.

Karacaoğlu ve Acar (2010) tarafından yapılan “Yenilenen Programların Uygulanmasında Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar” adlı araştırmada, 2005 programının uygulanmasından kaynaklanan sorunların ya da eksikliklerin saptanması amaçlanmıştır. Betimsel model ile yapılan araştırmada nicel ve nitel veriler birlikte kullanılmıştır. Araştırmada veriler “kartopu” tekniği kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın bulguları, “süre” alt boyutunun, çalışmadaki öğretmenler tarafından en fazla vurgulanan sorun olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca sırasıyla ”etkinlik, strateji, yöntem-teknik kullanımı, değerlendirme, araç gereç kullanımı, bu araç gereci kullanma ortamı ile ilgili problemler vurgulanmıştır.

Tepebaş ve Yılmaz2(1):157-177) tarafından yapılan “İlköğretim Düzeyinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar: Mesleğe Yeni Başlayan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri” adlı araştırmada, sorunlar mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak alınmıştır. Nitel araştırmanın kullanıldığı araştırmada katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemi, araştırma verilerinin toplanmasında ise yarı yapılandırılmış mülakat uygulanmıştır. Verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz ve sürekli karşılaştırma yöntemleri kullanılmıştır. Marmara Bölgesinin büyükşehir(rumuz) ilinde yer alan 3 ilçede 30 yaşın altında ve mesleki çalışma yılı 3 yılı geçmemiş olan 6 bayan ve 6 erkek öğretmen üzerinde yapılan bu araştırma sonucunda öğretmenlerin görev yaptıkları okulun bulunduğu sosyal ve fiziki çevrenin koşullarının sorun teşkil ettiği vurgulanmıştır. (Okulun yanında fabrikaların yer alması, okul çevresinin çok kozmopolit bir yapıya sahip olması, kültürel farklılıklar dolayısıyla öğrenci velileri ile öğretmenlerin tartışması vb.)

Öğrenme ortamının yetersizliğinin sorunlara neden olduğunu belirten Tepebaş ve Yılmaz bu çalışmada öğretmenlerin çalıştıkları devlet okullarındaki araç-gereç eksikliğini dile getirdiklerini belirtmiştir. İdarecilerden ve öğretmenlerden yana bazı sorunların var olduğu ve bunların, meslektaşlarından yeterli desteği görmeme, kıdemli öğretmenlerin idealist yaklaşımla alay etmesi gibi çeşitli düzeyde problemlere yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır. Hazırbulunmuşluk düzeylerinin düşük olması, derse hazırlıksız gelmeleri, verilen ödevleri yapmamaları, disiplini bozmaları öğrencilerden kaynaklanan sorunlar olarak ifade edilmiştir.

Öğrenci velilerinin tutum ve davranışlarından oluşan sorunların çocukları ile yeterince ilgilenmeme, toplantılara katılmama, öğretmenlere saygısız davranma vb. şekilde gerçekleştiği söylenmiştir.

Çalışkan (2010) “İlköğretim Altıncı ve Yedinci Sınıflar Sosyal Bilgiler Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı araştırmasında, öğretmenlerin ders işlerken karşılaştıkları problemlere değinmiştir. İlgili araştırma sonuçlarına göre öğretmenler Sosyal Bilgiler dersini işlerken karşılaştıkları en önemli problemlerin “*zaman sıkıntısı, materyal eksikliği ve hazırbulunuşluluk yetersizliği*” olduğunu belirtmişlerdir. Zaman yetersizliğini belirten öğretmenlerden biri “*Ders işlerken karşılaştığımız en büyük sorunlardan biri zaman sıkıntısı. Kazanımlar verilirken o kazanıma ait sürenin yetmemesidir.*” şeklinde yorumunu dile getirmiştir. Bir başka öğretmen ise “*Programın gerektirdiği tüm görsel materyaller mevcut değil. Öğrencilerin etkinliklere katılması onların sosyal ve ekonomik imkânları ile ilgili. Öğrencilerin okulla, eğitimle ilişkisi okul dışında yok gibi bir şey. Dolayısıyla konu öncesi hazırbulunuşlulukla ilgili sıkıntılarımız var.*” ifadesini kullanmıştır. Öğretmenler bu problemler dışında ders işlerken karşılaştıkları diğer problemleri “*sınıf mevcutlarının kalabalık olması*”, “*Kazanımların ucunun açık olması*”, “*Ölçme- değerlendirme uygulamalarındaki yetersizlikleri*”, olarak belirtmişlerdir.

Dinç ve Doğan (2010) ‘ın “İlköğretim İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Uygulanması Hakkında Öğretmen Görüşleri” adlı araştırmasında, programın içeriği ile ilgili bazı problemler olduğuna dikkat çekilmiştir. Bunların başlıcaları; konu sayısı ve içeriğin çok yoğunluğu, konular arasındaki bağın yeterince iyi kurulamaması, bazı kavramların öğrenci seviyesine göre ağır olması, bu kavramları öğretmek için yeterli süre ve araç-gerece ulaşma şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmenler öğretme- öğrenme süreciyle ilgili en olumsuz buldukları yönleri ise etkinlikler için gereken sınıf koşulları, materyal ve maddi olanakların sınırlı olması ile zaman sorunu olarak ifade etmişlerdir.

Adanalı ve Doğanay (2010)’ın “Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminin Alternatif Ölçme Değerlendirme Etkinlikleri Açısından Değerlendirilmesi” adlı araştırmasında, Sosyal Bilgiler dersinde alternatif ölçme ve değerlendirme etkinlikleri uygulanırken karşılaşılan sorun ya da güçlüklerle ilişkin öğretmenlere uygulanan

anket verilerine göre öğretmenler en çok; şu sorunlarla karşılaşmışlardır: Kılavuz kitaplarında konuya yönelik açıklamaların olmaması, etkinliklerin ulusal değer yargılarına, çevre ve bölge şartlarına uymaması, değerlendirme uygulamalarının öğretmenlerin kırtasiye yükünün artmasına sebebiyet vermesidir. Ayrıca öğrencilerin çalışma amaçlı okul dışında toplanamamaları, ailelerin araştırmalar için çocuklarına gerekli izni vermemeleri ve değerlendirme formlarının öğrencilerce anlaşılabilmesi araştırmanın ortaya koyduğu diğer sorunları oluşturmaktadır.

Demirbaş, Çelikaya ve Karakuş (2010)'un "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ölçme Değerlendirme Araçlarını Kullanma Düzeyleri ve Karşılaştıkları Sorunlar" adlı araştırmasında, Kırşehir'deki İlköğretim okullarının II. kademesinde görev yapan 52 Sosyal Bilgiler öğretmenine uygulanan anket sonucunda öğretmenlerin ölçme araçlarını kullanmada karşılaştıkları sorunların başında sınıfların kalabalık oluşu, maliyet ve zaman yetersizliği gibi konuların geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sarı ve Doğanay (2008) 'ın "Öğretmen Gözüyle Yeni Sosyal Bilgiler Programı: Adana İlinde Bir Araştırma" adlı çalışması 2005-2006 eğitim-öğretim döneminde uygulamaya konulan programın, uygulamada ortaya çıkan sorunlar ve yeni gelişmeler ışığında yeniden geliştirilme gereksinimini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma sonucunda öğretmenlerin programın boyutları ile ilgili çeşitli sorunlarla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sorunlar, kazanımların içinde yaşanan bölgenin tarihi, coğrafyası vb. yerel bilgileri kapsamaması ve daha çok kent yaşam koşulları dikkate alınarak hazırlanmış olması şeklindedir. Programın içerik boyutuyla ilgili olarak öğretmenlerin en olumsuz buldukları yön ise temel bilgilere yeterince yer verilmemesidir. Öğretmenler, öğrenme – öğretme süreciyle ilgili en olumsuz buldukları yönleri, etkinlikler için gereken sınıf koşulları, materyal ve maddi olanakların sınırlı olması ve zaman sorunu olarak belirtmişlerdir. Öğretmenler genellikle yeni programın farklı ölçme ve değerlendirme yaklaşımları önermesini olumlu bulduklarını, ancak bunların uygulamada zaman ve çeşitlilik açısından sorun yarattığını bildirmişlerdir. Özellikle bu çalışmada hizmet içi eğitim konusundaki bulgular, programın uygulanmasında karşılaşılan en önemli sorunlardan

biri olarak görülmüştür. Öğretmenler Sosyal Bilgiler programını etkili bir şekilde uygulayabilmek için yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir.

Akdeniz (2008) ‘in Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Güçlükler ‘ adlı araştırmasında, öğretmenlerin yeni programın getirdiği yeniklere uyum sürecinde karşılaşılan sorunları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Konya merkez ilçelerinde yer alan 144 ilköğretim okulunda 361 Sosyal Bilgiler öğretmenine uygulanan anket sonucunda dile getirilen problemlerin başında zaman sıkıntısı, okulların ve sınıfların fiziksel yönden yetersiz olması gelmektedir. Ayrıca bu çalışmada öğretmenlerin en çok sorun yaşadığı boyutun ölçme değerlendirme kısmı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aykaç (2007) ‘‘İlköğretim Sosyal Bilgiler Eğitim- Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri’’ adlı araştırmasında, Sinop merkez ve köylerde görev yapan ve Sosyal Bilgiler dersini okutan 50 öğretmene uyguladığı ölçek sonucunda programda hazırlanan etkinliklerin öğrenciyi aktif kılmadığı, bireysel farklılıklar ile bölgesel farklılıkları dikkate almadığını ifade etmiştir. Okulların araç- gereç ve fiziki donanımının yetersizliği, sınıf mevcutlarının programın uygulanmasına imkân vermemesi ve yeni programla ilgili verilen seminerlerin yetersiz olduğunu dile getirmiştir.

Tahiroğlu (2006) ‘‘İlköğretim Okullarının İkinci Kademesinde Sosyal Bilgiler Dersi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Güçlükler’’ (Aksaray İli Örneği) adlı araştırmasında, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mezun oldukları okullarda yöntem teknikleri tanıma, deneme ve uygulama imkânı bulamadıkları ve bu durumun da öğretmenlik mesleğine atandıklarında önemli bir sorun olarak karşılına çıktığı sonucuna ulaşmıştır. Tahiroğlu ayrıca kullanılan araç- gereçlerin resim, çizim, yazı ve renk bakımından öğrenci seviyesine uygun olmadığını dile getirmiştir. Öğretmenlerin alanları ile ilgili yeni yayın ve güncel gelişmeleri takip edemedikleri, öğrencilerin güven duygularının eksikliği, disiplinsiz öğrenci davranışları, okul ve okulun çevresinde gelişen olumsuzlukların öğretmenlerin derse motive olmasını engellemesini de sorunlar boyutunda ele almıştır. Öğretmenlerin sorulara cevap

veremediklerinde kendilerini yetersiz hissetmeleri gibi sorunlarla karşılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

Aslantaş (2006) “6.ve 7. Sınıflarda Sosyal Bilgiler Dersi Program Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi” (Malatya İli Örneği) adlı araştırmasında, Malatya’da bulunan 77 ilköğretim okulunda 140 öğretmen üzerinde yapılan çalışma sonucunda Sosyal Bilgiler Programının beceri geliştirmede, öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine cevap vermede müfredatın yetersiz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenler ayrıca 7.sınıf ünitelerini öğrenci düzeyine göre soyut, konu bakımından kalabalık ve süre açısından yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir.

Polat (2006) “İlköğretim 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kullandıkları Yöntemler ve Karşılaştıkları Sorunlar” (Afyonkarahisar örneği) adlı araştırmasında, okulda yeterli araç-gereç olmayışı, araç-gereçlerin kullanılmasının bilinmemesi veya kullanımında zorlanması, ders kitaplarının anlaşılır nitelikten yoksun olması , okulda Sosyal Bilgiler laboratuvarının bulunmayışı, öğrencinin derse hazırlıksız gelmesi gibi sonuçlara ulaşmıştır.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunları tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Bir grubun özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan araştırmalara tarama araştırması denir (Büyüköztürk, 2010: 16). Bu araştırmalar var olan durumu ayrıntısıyla betimlemeye ve durum hakkında ayrıntılı bilgi vermeye çalışan araştırmalardır (Karakaya, 2012: 59).

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Kastamonu il merkezinde ve ilçe genelinde bulunan ortaokullarda görev yapan 142 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin yaş, cinsiyet, görev yeri, mezun olunan okul, mezun olunan branş, hizmet içi eğitim, mesleki kıdem ve Sosyal Bilgilerde kendini yeterli bulma kriterleri dikkate alınmıştır. Araştırmaya konu olan okullar ile bu okullarda görev yapan öğretmenlerin sayıları ve araştırmaya katılan öğretmenlerle ilgili genel bilgiler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Merkez ve İlçe Geneline Dağılımı

	İl Merkezi	İlçe Geneli	Toplam		İlçe Geneli	Toplam
Kastamonu	43	10	53	Hanönü	1	1
Abana	-	2	2	İhsangazi	2	2
Ağlı	-	1	1	İnebolu	11	11
Araç	-	6	6	Küre	4	4
Azdavay		1	1	Pınarbaşı	2	2
Bozkurt	-	2	2	Seydiler	4	4
Cide	-	4	4	Şenpazar	5	5
Çatalzeytin	-	2	2	Taşköprü	15	15
Daday	-	2	2	Tosya	16	16
Devrekâni	-	6	6			
Doğanyurt	-	3	3			
Toplam	43	39	82		60	60

Tablo 3.2. Kastamonu İl Merkezi ve İlçe Genelindeki Ortaokulların Sayısı

	İl Merkez	İlçe Geneli	Toplam		İlçe Geneli	Toplam
Kastamonu	18	9	27	Hanönü	1	1
Abana	-	2	2	İhsangazi	2	2
Ağlı	-	1	1	İnebolu	7	7
Araç	-	5	5	Küre	2	2
Azdavay	-	1	1	Pınarbaşı	1	1
Bozkurt	-	1	1	Seydiler	2	2
Cide	-	3	3	Şenpazar	4	4
Çatalzeytin	-	2	2	Tosya	7	7
Daday	-	2	2	Taşköprü	9	9
Devrekâni	-	3	3			
Doğanyurt	-	3	3			
Toplam	18	32	50		35	35

Tablo 3.3. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaş Dağılımı

25-35 Yaş	45
36-46 Yaş	30
47-57 Yaş	7
Toplam	82

Tablo 3.4. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Cinsiyet Dağılımı

Erkek	61
Kadın	21
Toplam	82

Tablo 3.5. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görev Yerlerinin Dağılımı

İl	33
İlçe	49
Toplam	82

Tablo 3.6. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Öğretim Kurumlarına Dağılımı

Eğitim Enstitüsü	1
Eğitim Fakültesi	67
Fen-Edebiyat Fakültesi	9
Diğer	5
Toplam	82

Tablo 3.7. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Lisansüstü Eğitim Dağılımı

Yüksek Lisans Yapan	5
Yüksek Lisans Yapmayan	77
Toplam	82

Tablo 3.8. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Branşlara Dağılımı

Sosyal Bilgiler	55
Tarih Bölümü	19
Coğrafya Bölümü	3
Diğer	5
Toplam	82

Tablo 3.9. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Meslekteki Hizmet Sürelerinin Dağılımı

0-5 Yıl	15
6-10 Yıl	24
11-15 Yıl	21
16-20 Yıl	12
21-25 Yıl	6
26- Üstü	4
Toplam	82

Tablo 3.10 Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretimi Konusunda Hizmet İçi Eğitim Dağılımı

Hizmet İçi Eğitim Alanlar	44
Hizmet İçi Eğitim Almayanlar	38
Toplam	82

Tablo 3.11. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendilerini Yeterli Bulma Dağılımı

Kendini Yeterli Bulan	64
Kendini Kısmen Yeterli Bulan	18
Toplam	82

3.3. Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanması amacıyla Akşit(2011)'in “İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar” adlı araştırmasında kullanmış olduğu 5’li likert tipi anket formu kullanılmıştır. Veri toplama amacıyla kullanılan anket üç bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde araştırmanın uygulanacağı öğretmenlerinkişisel bilgilerini ölçensorular yer almaktadır.

İkinci bölümde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlar ile bunların öğretmenler tarafından sınanacağı 5’li likert tipi anket formundan oluşan 38 adet soru yer almaktadır. Veri toplama aracının üçüncü bölümü ise açık uçlu bir sorudan oluşmaktadır. Bu bölümde öğretmenlerden bahsi geçen sorunlar dışında varsa karşılaştıkları başka sorunlar ve bunlara önerecekleri çözüm yollarını yazmaları istenmiştir.

Araştırmada bir başka veri toplama aracı olarak dokuz sorudan oluşan yüz yüze görüşme formu kullanılmıştır. Bu görüşme formunda ğretmenlere Sosyal Bilgiler programının içeriğinden kaynaklanan sorunlar, okulun fiziki donanımından(araç-gereç, materyal, Sosyal Bilgiler sınıfı vb..) kaynaklanan sorunlar, Sosyal Bilgiler dersinin ğretiminde karşılaşılan sorunlar, Sosyal Bilgiler dersinde ğretmen yeterliliği (formasyon, teknolojik yatkınlık, hizmet içi eğitim vb..) açısından karşılaşılan sorunlar, Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciden kaynaklanan sorunlar, Sosyal Bilgiler dersinin ğretiminde yöntem ve tekniklerden kaynaklanan sorunlar, velilerin Sosyal Bilgiler dersine ya da okula yönelik tutumunun bu dersin ğretiminde yol açtığı sorunlar, Sosyal Bilgiler ders kitabının bu dersin ğretiminde yol açtığı sorunlar, SBS'nin Sosyal Bilgiler dersinin ğretiminde yol açtığı sorunlar nelerdir soruları yneltirmiştir. Bu sorulara öğretmenlerin kendi ifadeleriyle verecekleri cevaplarla araştırmanın nitel boyutu ortaya konulmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma için gerekli izinler alınmış; Kastamonu il merkezi ve ilçelerinde bulunan ortaokullarda görev yapan 142 Sosyal Bilgiler ğretmenin isimlerinin ve görev yerlerinin bulunduğu liste Milli Eğitim Müdürlüğünden temin edilmiştir. Kastamonu il merkezi ve ilçelerinde bulunan ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler ğretmenlerine veri toplama aracı olarak kullanılan anket çalışması, öğretmenlere hitaben yazılmış mektup, Kastamonu Valiliği tarafından verilen resmi izin yazısı öğretmenlerin ve görev yaptıkları okulların isimlerinin yazılı olduğu zarflara konularak Kastamonu Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından öğretmenlere ulaştırılmıştır.

Zarfın içerisinde bulunan ve geri dönüş maliyeti araştırmacı tarafından karşılanmış olan boş zarflarailgili anket formunun doldurduktan sonra konulması ve araştırmacının iletişim adresine gönderilmesi istenmiştir. Ayrıca il merkezi, ilçelerde bulunan ortaokullardan yerleşim yerlerine göre örnekler seçilmiş ve bu amaçla Kastamonu il merkezi, Tosya, Taşköprü, Devrekâni, Cide, İnebolu, Küre, Araç ve Daday da bulunan ortaokullarda görev yapan 50 Sosyal Bilgiler ğretmeni ile yüz

yüze görüşülmüş ve dokuz sorudan oluşan yüz yüze görüşme formu öğretmenlere uygulanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Veri toplama aracı ile elde edilen verilerin analizi SPSS 15.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin anket sorularına vermiş oldukları cevapların ortalama ve standart sapma değerleri alınmıştır. Sorular öğrenciden, öğretmenden, SBS ve dershaneden, yöntem ve teknikten, müfredattan kaynaklanan sorunlar olarak gruplandırılmıştır. Gruplandırılan sorunların veri toplama aracındaki sorulara dağılımı aşağıdaki gibidir.

- Öğrenciden kaynaklanan sorunlar: 1,2,3,4,5,6,7,8,9
- SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlar: 10,11,12,13,14,15
- Öğretmenden kaynaklanan sorunlar: 16,17,18,19,20,21,22,23
- Yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlar: 24,25,26,27,28,30,31
- Müfredattan kaynaklanan sorunlar: 29,32,33,34,35,36,37,38

Sorulara ilişkin verilen cevaplar ile öğretmenlerin yaş, cinsiyet, mezun olunan öğretim kurumu, lisansüstü eğitim, mezun olunan branş, hizmet süresi, hizmet içi eğitim, okulun bulunduğu çevrenin sosyo- ekonomik düzeyi, dersin öğretiminde kendini yeterli bulma değişkenleri arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Cinsiyet ve hizmet içi eğitim değişkenlerine t testi; yaş, mezun olunan öğretim kurumu, lisansüstü eğitim, mezun olunan branş, hizmet süresi, okulun bulunduğu çevrenin sosyo- ekonomik durumu, dersin öğretiminde kendini yeterli bulma değişkenleri için anova testi (one-way anova) ile analiz yapılmıştır. Analiz sonucunda anlamlılık değeri 0.05 alınmıştır. Araştırmanın uygulama sonucunda güvenilirlik katsayısı ,77 olarak tespit edilmiştir.

IV. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın iki alt problemi kapsamında bulgular ortaya konulmuştur.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucu elde edilen verilerin analizi ile bulgular ortaya konulmuştur.

“Sosyal Bilgiler programının içerik yönünden yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Bu noktada karşılaştığınız sorunlar varsa lütfen yazar mısınız?” şeklinde yöneltilen soruyu; öğretmenlerin büyük çoğunluğu yeterli olmadığını düşünüyorum şeklinde cevaplamıştır. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

K2: “Programı yeterli bulmuyorum. 6.ve 7.sınıflarda üniteler arasında kopukluk var. İçerik çok basit düzeyde alınmış. Öğretmene içeriği doldurma açısından büyük bir sorumluluk düşmektedir. Coğrafya konularına çok az yer verilmiştir. İnkılâp Tarihinde de içerik çok yetersiz durumdadır. Çoğu zaman bir iki cümle ile bahsedilip geçilmiş durumdadır. Bu açıdan içeriğin yeniden gözden geçirilip eksikliklerin tamamlanması gerekmektedir.”

E6: “Sosyal Bilgiler programını içerik yönünden yeterli bulmuyorum. 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin konularının sınıf seviyesine göre ağır olduğunu,7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin konularının ise sınıf seviyesine göre yeterli olmadığını düşünüyorum. 8. sınıflarda T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin son ünitesinin çok fazla yer almasının gerekli olmadığını düşünüyorum.”

E18: “Yeterli olmadığı kanaatindeyim. Evrensel ve milli değerler açısından içerikte eksiklikler görüyorum.”

K1: *“Programı yeterli görmüyorum. Örneğin 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi Osmanlı Tarihi üniteleri yeterli işlenmemektedir. Konulara göre işlendiği için çocuklar kronolojik sırayı tam olarak kavrayamıyorlar.”*

E4: *“Program içerik yönünden yeterli değil. İçerikte kopukluklar var.”*

“Okulun fiziki donanımı (araç- gereç, materyal, Sosyal Bilgiler sınıfı vb..) dersin verimli şekilde işlenmesi için yeterli mi? Bu konuda karşılaştığımız sorunları lütfen yazar mısınız?” şeklinde yöneltilen soruyu; öğretmenlerin büyük çoğunluğu okulumuzun fiziki donanımı yeterlidir şeklinde cevaplamıştır. Bu noktada okullarında branş dersliği olan öğretmenler fiziki donanım yeterlidir şeklinde cevaplarken; branş dersliğinin bulunmadığı okullarda görev yapan öğretmenler ise görev yaptıkları okulların fiziki donanım bakımından yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

E2: *“Okulumuzda branş dersliği uygulaması var. Fiziki donanım yeterli.”*

K2: *“Okulumuzda branş dersliği uygulaması olduğundan dolayı araç-gereç ve materyal açısından zengin bir ortam var. Dersin verimli işlenmesi açısından çok yeterli olduğunu düşünüyorum. (bireysel çabalarla oluşturulmuş bir sınıf).”*

E4: *” Okulumuz fiziki donanım bakımından yeterlidir.”*

E1: *“Okulumuzun fiziki durumu yeterli. Derslerimizi verimli şekilde işleyebiliyoruz.”*

K8: *“Okulumuz araç gereç, materyal yönünden zengindir. Tabii Sosyal Bilgiler branş dersliğinin bulunması bu fiziki donanımı daha da üst seviyeye çıkarıyor. Çünkü branş dersliği sayesinde hem ben hem de çocuklar derse karşı daha fazla adapte olabiliyoruz. Bu durum bizim motivasyonumuzu olumlu etkiliyor.”*

“Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde karşılaştığımız sorunlar nelerdir?” sorusuna öğretmenlerin büyük çoğunluğunda ders saatinin yetersiz olması, konuların öğrencilere soyut gelmesi, öğrencinin hazırbulunmuşluk düzeyinin düşüklüğü, dersin ezber dersi olarak görülmesi şeklinde yanıt vermiştir. T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders saatinin 2 saate indirilmesi; buna karşın müfredatın aynı kalması,

şeklinde belirtilen sorunlar da görüşme formuna öğretmenlerce yazılmıştır. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

E12: “Öğrencilerin bu dersi kolay ve yüzeysel bir ders olarak algılaması, SBS’de puan ağırlığı düşük olduğu için öğrencilerin bu derse yeterince önem vermemesi, Kaynak kitapların yetersiz olması, Öğrenci çalışma kitaplarının içerikle uyuşmaması, özellikle 8. sınıf İnkılâp Tarihi ders saatinin 3 saatten 2 saate düşürülmesi.”

K6: “Ders saati yetersiz ve konular çok kapsamlı. Müfredatı yetiştirmek çok zor oluyor. Maalesef konuları yetiştirelim derken yüzeysel anlatmak zorunda kalıyoruz. Sınavlarda ise ayrıntı isteyen sorular karşımıza çıkıyor.”

E19: “En çok yaşadığımız sıkıntı, işlenen konu veya kazanımların somut olarak öğrencilere verilmesinde yaşanan sıkıntılar. Örneğin, sanayi konusunu işlerken şeker fabrikasına gitmeyi; Selçuklu ve Osmanlı tarihini işlerken yöremizde bulunan Selçuklu ve Osmanlı tarihine ait eserleri yerinde izlemeyi ve buna benzer diğer örneklerde de hayatı yaşayarak öğretmek isterdim.”

K7: “Sosyal Bilgiler dersi ezber dersi olarak algılanmakta. Sadece yazılı için çalışılıp unutulmakta. Bu açıdan bakıldığında içeriğin daha eğlenceli oyunlarla öğretilmesi gerekli olduğunu düşünüyorum.”

E7: “Öğrenilen konuların çoğunun somut olmaması ve ezbere dayalı olması öğrenciyi zorluyor. Öğrencinin yeterlilik durumunun iyi olmaması da öğrenciyi öğretmene bağlıyor.”

E21: “İnkılâp Tarihi dersinin müfredatının çok yoğun olmasına rağmen ders saatinin 3 saatten 2 saate indirilmesi müfredatın yetiştirilmesini zorlaştırmaktadır. Bu da müfredatı yetiştirebilmek amacıyla yüzeysel bir anlatıma başvurulmak zorunda kalınmasına neden oluyor. Ayrıca öğrencilerin hazırbulunuşluluk düzeyi de dersin öğretiminde sorunlara yol açıyor. Öğrenci dersi ezberleyip gelince unutuyor; doğal olarak da derste öğrendiklerini hayata aktarması zorlaşıyor.”

E20: “Konuların çoğu soyut olduğu için kavratmak zor oluyor. Öğrencilerin ezberci yaklaşımı dezavantaj.”

“Sosyal Bilgiler dersinde öğretmen yeterliliği (formasyon, teknolojik yatkinlık, hizmet içi eğitim vb..) açısından karşılaştığımız sorunlar nelerdir?” sorusuna öğretmenlerin büyük çoğunluğu formasyon, teknolojik yatkinlık, hizmet içi eğitim vb. konularda öğretmen yeterliliği açısından herhangi bir sorunla karşılaşmadığını söylemiştir. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

E15: “Branşım konusunda formasyon, hizmet içi eğitim ve teknolojik yatkinlık konusunda herhangi bir sıkıntı ile karşılaşmamaktayım.”

E8: “Sosyal Bilgiler dersinde yeterli olduğumu düşünüyorum.”

K4: “Öğretmen yeterliliği noktasında herhangi bir sorunla karşılaşmadım.”

K11: “Derslerimde teknolojiden oldukça yararlanmaya çalışıyorum. Ayrıca bazı hizmet içi eğitimlere de katıldım. Kendi yeterliliğimi zaman zaman test ediyorum. Güncel gelişmeleri ve bilimsel yayınları takip ederek yeterliliğimi daha da geliştirmek için uğraşıyorum. Genel olarak yeterlilik konusunda bir sorunum yok.”

K14: “Öğretmenler derste daha verimli olmak istiyorlarsa kendilerini yenilemek zorundalar diye düşünüyorum. Tabii bunda teknolojinin, hizmet içi eğitimimin ve öğretmenin kendi benlik algısının önemli yeri var. Ben bu konuda bir sıkıntı yaşamadım; kendimi Sosyal Bilgiler öğretimi konusunda yeterli buluyorum.

E13: “Mesleki bilgi ve beceri günümüzün şartlarında her an geliştirilmeli bence. Bu açıdan elimden geldiğince kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Bir sıkıntım yok. Sosyal Bilgiler alanında yeterliyim.”

E2: “ Herhangi bir sorun yok.”

“Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciden kaynaklanan sorunlar nelerdir?” şeklinde yöneltilen soruya öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrencinin derse hazırlıklı gelmemesi, dersi kolay bir ders olarak algılamaları, derse yeterli ilgiyi göstermemeleri, işlenen konuyu tekrar etmemeleri cevabını vermiştir. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

E9: "Sosyal Bilgiler alanında yetersiz bilgi, konuların tekrar edilmemesi, hazırbulunuşluluk düzeylerinin yetersiz olması, soyut kavramları algılama becerilerinin yetersiz olması.

K5: "Öğrencinin uzun metinlerde sıkılması, derse hazırlık yapmaması, araştırma konularındaki maddi imkânsızlıkları, ailelerin ilgisizliği nedeniyle çocukların derslerden soğuması."

E18: "Öğrencinin hazırbulunuşluluğu yetersiz, ailenin okula ve öğrenciye karşı ilgi ve takibi yetersiz. Böyle olunca öğrenci motivasyonu düşüyor haliyle. Öğrencilerin sosyo- ekonomik durumlarının da derslerini etkilediği belirtilmesi gereken bir durum tabi ki.

E22: "Her şeyden önce bu ders sözel bir ders. Böyle olması öğrencinin bu dersi ezber dersi olarak görmesine yol açıyor. Öğrenci sınavdan geçebilmek için bilgileri ezberleyip geliyor ve tabi hemen unutuyor. Gerçek hayatta işine yarayacak bir bilgi elde edemiyor. Öğrencinin tekrar yapmaması bir başka problem. Öğrenci bir ders önce işlenen konuya bakıp sonraki derse gelmiş olsa durum daha farklı olacak ama bunu yapan öğrenci sayısı çok az. "

K9: "Öğrencilerin derse karşı gösterdikleri çabanın yetersiz olması, dersten beklentilerinin ne olduğunu tam olarak idrak edememeleri, her şeyi öğretmenden beklemeleri, ders dinleme ve çalışma alışkanlığını tam olarak kavrayamamaları.

"Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde yöntem ve tekniklerden kaynaklanan sorunlar nelerdir?" şeklinde yöneltilen soruya öğretmenlerin büyük çoğunluğunun yeterli olmayışının yöntem teknik çeşitliliğini etkilediğini, daha çok soru cevap ve anlatım tekniğinin kullanıldığını dile getirmiştir. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

E17: "Ders işlerken farklı yöntem teknikleri uygulamak süre sıkıntısından dolayı zor oluyor."

K7: "Her yöntem teknik her konuya uygulanamıyor. Daha çok anlatım ve soru cevap yöntemi kullanılmakta. Gösterip yaptırma ya da diğer yöntemler için ders zamanı az olduğu için bu yöntemler yeteri kadar uygulanamamakta."

E25: “Yöntem- teknik çeşitliliğinden faydalanmak istiyoruz ancak etkinlikleri belirtilen sürede yetiştirebilmek için daha çok soru- cevap ve anlatım yöntemini kullanmayı tercih ediyoruz. Diğer yöntemlerin zaman alıcı olması uygulanmasını engelliyor.”

K6: “Çevre şartlarından dolayı bazı yöntem ve tekniklerin uygulanması zor oluyor. Öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesi için müzelere, ya da tarihi öneme sahip yerlere giderek öğrenimi daha kolay olacaktır ama öğrencilerin imkânı olmayınca bunu yapmak pek mümkün olmuyor.”

E22: “Dersi öğrenci merkezli yaklaşımla işlemeye gayret gösteriyorum. Yöntem teknik konusunda farklı yöntemleri uygulamaya çalışıyorum ancak sürenin yetersiz olması yöntem teknik çeşitliliğini etkiliyor.”

E24: “Sınıfların kalabalık olması farklı yöntem tekniklerin uygulanmasını engelliyor. Ayrıca süre sıkıntısı da var. Ders öğrenci merkezli işlendiğinde süre sıkıntısından dolayı konular yetişmiyor.”

“Velilerin Sosyal Bilgiler dersine ya da okula yönelik tutumu dersin öğretiminde sorunlara yol açmakta mıdır? Bu konuda karşılaştığınız sorunlar varsa lütfen yazar mısınız?” sorusuna öğretmenlerin büyük çoğunluğu Sosyal Bilgiler dersine gereken önemin verilmemesi, velilerin ilgisizliği, bazı velilerin okula karşı önyargılı tutumları cevabını vermiştir. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

E1: “Sosyal Bilgiler dersinin basit bir ders olduğu algısı mevcut. Bu durum olumsuzluk yaratmaktadır.

K1: “Genelde bilinçli veliler destek veriyorlar. Ancak bazı velilerin okula karşı önyargılı tutumları çocuklara da yansyabileceğinden sorun oluşturabiliyor. İlgili konularda öğrencilerin aile kaynaklı okula karşı zıt fikirleri olabiliyor.

E9: “Velilerin dersin önemini kavrayamaması ve dersi ezber dersi olarak görmeleri öğrencileri olumsuz yönde etkiliyor. Bu açıdan velilerin derse karşı bakışının değişmesi gerekli.”

E14: “Dersin basit bir ders olarak algılanması ve gereken önemin verilmemesi sorun oluşturuyor.”

K15: “Öğrenciye karşı velilerin bir kısmının ilgisiz olması ders başarısını etkilediği gibi davranışları da etkiliyor. Bu açıdan veli desteği önemli. Veliler çocuklarının geleceği için derslere gereken önemi vermeliler.”

E6: “Veliler dersleri genelde sınav endeksli düşündüklerinden öğrencilerin sayısal derslere daha fazla önem vermelerini istemektedirler. Velilerin bu tutumu öğrenciler üzerinde derse karşı olumsuz bir bakış açısı oluşturmaktadır.”

“Sosyal Bilgiler ders kitabının bu dersin öğretiminde yol açtığı sorunlar varsa lütfen yazar mısınız?” sorusuna öğretmenlerin büyük çoğunluğu ders kitaplarının yetersiz olduğunu, öğrencilerin mecburen kaynak kitaplara yöneldiğini, kitaplarda bazı konulara çok az yer verilip yüzeysel şekilde anlatıldığı şeklinde cevap vermiştir. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

E11: “Ders kitapları yetersiz durumda. Öğrenci mecburen kaynak kitaplara yöneliyor.”

E16: “Ders kitapları çok yüzeysel. Kazanımların bazılarını yüzeysel şekilde değinilmiş.”

K12: “Ders kitaplarında bazı konularda görselliğe daha fazla yer verilip bilgiye daha az yer ayrılmış. Bu durum öğrencinin konuyu anlamasında sıkıntı oluşturuyor.”

E23: “6. sınıf ders kitapları çok ağır. 7.sınıf ise çok basit kalmakta. Ders kitapları sınıf seviyelerine uygun olmalı.”

K11: “Konular ve üniteler birbirleri ile uyumsuz durumda. Konuların ve ünitelerin birbiri ile daha fazla ilişkili ve uyumlu olması gerekir.”

“SBSbu dersin öğretimini nasıl etkilemektedir? SBS nedeniyle Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?” sorusunu öğretmenlerin büyük çoğunluğu SBS ‘de Sosyal Bilgilerin katsayısının düşük olması, sadece 8. sınıf konularından soru gelmesi, SBS ‘de derinlemesine soru gelmesi vb. şekilde cevaplamıştır. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

E18: “SBS sınavı öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik ilgisini azaltıyor. Diğer derslere oranla soru katsayısının düşük olması bunun sebeplerinden.”

E3: “SBS'nin sadece 8. sınıfta olması ve yalnız İnkılap Tarihi dersinden konuların gelmesi 6. ve 7. sınıflarda öğrencinin derse bakışını değiştirmektedir.”

E5: “Konuların daha yüzeysel işlenmesine ve çocuklarda strese neden oluyor.”

E26: “SBS’ de ders katsayıları eşit değil. Türkçe ve Matematiğe daha fazla önem verilmesi Sosyal Bilgilerin ikinci plana atılmasına yol açıyor.”

E19: “SBS daha çok test mantığı üzerine kurulu olduğu için, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin analiz veya yorumlama noktasında sıkıntılar meydana getirebilmektedir.”

K5: “Sınav sistemi ve 6. ve 7. sınıflardaki başarının son sınıfta tek sınavla ölçülmesinin çok doğru olmadığını düşünüyorum.”

K10: “SBS’ de Sosyal Bilgiler dersinin katsayısı çok düşük. Bu katsayının artırılması ve Sosyal Bilgiler dersinin hak ettiği değeri alması gerektiğini düşünüyorum. SBS konusunda bir de şöyle bir problem var. SBS’de derinlemesine soru geliyor; bu durum öğrenci motivasyonunu olumsuz etkiliyor.”

4.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

4.2.1. Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşlerin Bağımsız Değişkenlere Göre Analizi

Bu bölümde öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler ile

- a) Yaş
- b) Cinsiyet
- c) Görev Yeri
- d) Mezun Olunan Öğretim Kurumu
- e) Lisansüstü Eğitim
- f) Mezun Olunan Branş

- g) Meslekteki Hizmet Süresi (Mesleki Kıdem)
- h) Hizmet İçi Eğitim
- i) Görev Yapılan Okulun Sosyo- Ekonomik Durumu
- j) Sosyal Bilgilerde Kendini Yeterli Bulma değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir.

a) Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2. Yaş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Yaş	N	\bar{x}	S
25-35	45	27,02	3,81
36-46	30	27,90	3,18
47-57	7	27,00	5,03
Toplam	82	27,34	3,68

Tablo 4.2.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yaşlarına göre öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkı belirten betimsel veriler gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde 25-35 yaş grubu 45 öğretmen araştırmaya katılırken bu yaş grubunun öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine verdikleri yanıt ortalamasının 27,02 olduğu görülmektedir. 36-46 yaş grubunda 30 öğretmenin yer aldığı yaş grubunun ilgili konuya vermiş oldukları yanıt ortalaması 27,90, 47-57 yaş grubunda bulunan 7 öğretmenin konuya ilişkin cevap ortalaması ise 27,00'dir. Toplamda 82 Sosyal Bilgiler öğretmenin katıldığı araştırmanın bu bölümüne ilişkin ortalaması 27,34'tür.

Tablo 4.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Yaş Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	14,761	2	7,381	,538	,586
Gruplarıçi	1083,678	79	13,717		
Toplam	1098,439	81			

Tablo 4.3.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(2-79)}=,538$, $p>0,05$]. Bu bulgu Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerine yaş değişkeninin bir etkisi olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

b) Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Öğrenciden kaynaklanan sorunlar	Erkek	61	26,98	4,04	80	1,512	,135
	Kadın	21	28,38	2,11			

Tablo 4.4.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları gösterilmiştir. Buna göre öğretmenlerin öğrenciden kaynaklanan sorunları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$t_{(80)}=1,512$, $p>0,05$] bu bulgu, öğretmenlerin öğrenciden kaynaklanan sorunları ile cinsiyet arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

c) **Öğretmenlerin Görev Yerlerine Göre Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark**

Tablo 4.5. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Görev Yerlerine Göre T- Testi Sonuçları

	Görev Yeri	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlar	İl	33	27,82	3,32	80	,962	,339
	İlçe	49	27,02	3,91			

Tablo 4.5.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlarının öğretmenlerin görev yerlerine göre t- testi sonucu gösterilmiştir. Buna göre öğretmenlerin öğrenciden kaynaklanan sorunları görev yerlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$t_{(80)}=,962$, $p>0,05$] bu bulgu Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunları ile görev yerleri arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

d) **Öğretmenlerin Mezun Oldukları Öğretim Kurumuna Göre Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark**

Tablo 4.6. Mezun Olunan Öğretim Kurumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Mezun Olunan Öğretim Kurumu	N	\bar{x}	S
Eğitim Enstitüsü	1	24,00	.
Eğitim Fakültesi	67	27,54	3,64
Fen Edebiyat Fakültesi	9	28,22	2,91
Diğer	5	23,80	4,32
Toplam	82	27,34	3,68

Tablo 4.6.'da öğretmenlerin mezun oldukları öğretim kurumuna göre öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın mezun olunan

öğretim kurumu değişkenine ilişkin betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo 4.6.'ya göre eğitim enstitüsü mezunu 1 öğretmenin öğretmenlerin mezun oldukları öğretim kurumuna göre öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine vermiş oldukları yanıtın ortalaması 24,00'tür. Eğitim Fakültesi mezunu olduğunu belirten 67 öğretmenin konuya ilişkin sorunlara vermiş oldukları yanıtın ortalaması 27,54, Fen – Edebiyat Fakültesi mezunu 9 öğretmenin konuya ilişkin yanıtlarının ortalaması 28,22, diğerolarak belirtilen kategoride bulunan 5 öğretmenin konuya ilişkin yanıtlarının ortalaması 23,80'dir. Toplamda 82 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması ise 27,34'tür.

Tablo 4.7. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Mezun Olunan Öğretim Kurumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	83,427	3	27,809	2,137	,102
Gruplarıçi	1015,012	78	13,013		
Toplam	1098,439	81			

Tablo 4.7.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri mezun olunan öğretim kurumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(3-78)}=2,137$, $p>0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile mezun olunan öğretim kurumu arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

e) **Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitim Durumlarına Göre Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark**

Tablo 4.8. Lisansüstü Eğitim Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Lisansüstü Eğitim	N	\bar{x}	S
Yüksek Lisans	5	25,60	6,39
Hayır bitirmedim	77	27,45	3,48
Toplam	82	27,34	3,68

Tablo 4.8.'de öğretmenlerin lisansüstü eğitim durumlarına göre öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın lisansüstü eğitim değişkenine ilişkin betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo 4.8.'e göre yüksek lisans yapan 5 öğretmenin öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine verdikleri yanıt ortalaması 25,60, lisansüstü eğitim yapmadım ya da hayır lisansüstü eğitim bitirmedim diyen 77 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 27,45'tir. Toplamda 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 27,34'tür.

Tablo 4.9. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Lisansüstü Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	16,148	1	16,148	1,194	,278
Gruplarıçi	1082,291	80	13,529		
Toplam	1098,439	81			

Tablo 4.9.'daki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri lisansüstü eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemekle beraber [$F_{(1-80)}=1,194$, $p>0,05$] bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile lisansüstü eğitim arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

f) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Branşa Göre Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.10. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Branşa Göre Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Betimsel Veriler

Lisans Programları	N	\bar{x}	S
Sosyal Bilgiler	55	27,15	3,98
Tarih Bölümü	19	27,58	2,69
Coğrafya Bölümü	3	29,67	,577
Diğer	5	27,20	4,76
Toplam	82	27,34	3,68

Tablo 4.10.'da Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mezun oldukları branşa göre öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo 4.10.'a göre Sosyal Bilgiler öğretmenliği mezunu olduğunu belirten 55 öğretmenin öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine verdikleri yanıt ortalaması 27,15'tir. Tarih bölümü mezunu olduğunu belirten 19 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 27,58, Coğrafya bölümü mezunu olduğunu belirten 3 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 29,67, diğer olarak belirtilen bölümlerin mezunu olduğunu belirten 5 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 27,20'dir. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 27,34'tür.

Tablo 4.11. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Mezun Oldukları Branşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	19,504	3	6,501	,470	,704
Gruplarıçi	1078,935	78	13,832		
Toplam	1098,439	81			

Tablo 4.11.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri mezun oldukları bransa göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(3-78)}=,470$, $p>0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile lisans öğreniminde bitirilen program arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

g) Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.12. Meslekteki Hizmet Süresi Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Meslekteki Hizmet Süresi	N	\bar{x}	S
0-5 yıl	15	25,07	4,32
6-10 yıl	24	28,37	3,16
11-15 yıl	21	27,10	3,59
16-20 yıl	12	28,33	3,50
21-25 yıl	6	27,33	3,50
26- üstü	4	28,00	3,46
Toplam	82	27,34	3,68

Tablo 4.12.'de öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın, meslekteki hizmet süresi değişkenine ilişkin betimsel verileri gösterilmiştir. Tabloya göre hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan 15 öğretmenin öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerle verdikleri yanıt ortalaması 25,07, hizmet süresi 6-10 yıl olan 24 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 28,37, hizmet süresi 11-15 yıl arası olan 21 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 27,10, hizmet süresi 16-20 yıl arası olan 12 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 28,33, hizmet süresi 21-25 yıl arasında olan 6 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 27,33, hizmet süresi 26 yıl ve üzeri olan 4 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 28.00'dir. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 27,34'tür.

Tablo 4.13. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Meslekteki Hizmet Süresine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	118,071	5	23,614	1,831	,117
Gruplarıçi	980,368	76	12,900		
Toplam	1098,439	81			

Tablo 4.13.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri meslekteki hizmet süresine göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$F_{(5-76)}=1,831$, $p>0,05$] bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlar ile meslekteki hizmet süresi değişkeni arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

h) Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Durumlarına Göre Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.14. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Hizmet İçi Eğitim Durumuna Göre T- Testi Sonuçları

	Hizmet İçi Eğitim	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlar	Evet	44	27,30	3,81	80	,121	,904
	Hayır	38	27,39	3,58			

Tablo 4.14.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlarının hizmet içi eğitim durumuna göre t- testi sonuçları gösterilmiştir. Bu bulguya göre öğretmenlerin öğrenciden kaynaklanan sorunları hizmet içi eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(80)}=,121$, $p>0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunları ile aldıkları hizmet içi eğitim arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

i) **Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark**

Tablo 4.15. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Sosyo-Ekonomik Durum	N	\bar{x}	S
Düşük	29	26,38	3,44
Orta	48	27,58	3,75
Yüksek	5	30,60	2,51
Toplam	82	27,34	3,68

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik durumu değişkenine ilişkin betimsel verilerin gösterildiği tablo 4.15.'de görev yaptığı okulun düşük sosyo- ekonomik çevrede olduğunu belirten 29 öğretmenin öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin verdikleri yanıtın ortalaması 26.38, görev yaptığı okulun orta sosyo- ekonomik düzeye sahip olduğunu belirten 48 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 27,58, görev yaptığı okulun yüksek sosyo- ekonomik düzeye sahip olduğunu belirten 5 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 30,60'dır. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 27,34'tür.

Tablo 4.16. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	82,745	2	41,372	3,218	,045
Gruplariçi	1015,694	79	12,857		
Toplam	1098,439	81			

Tablo 4.16.'daki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo- ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir [$F_{(2-79)}=3,218$, $p<0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunları ile görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik durumu arasında bir ilişkinin olduğu şeklinde yorumlanabilir.

j) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.17. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendini Yeterli Bulma Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Kendini Yeterli Bulma	N	\bar{x}	S
Evet	64	28,05	3,29
Kısmen	18	24,83	3,99
Toplam	82	27,34	3,68

Tablo 4.17.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulma değişkenine göre öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulduğunu belirten 64 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması 28,05, kendini kısmen yeterli bulduğunu belirten 18 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması 24,83'tür. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması ise 27,34'tür.

Tablo 4.18. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendini Yeterli Bulma Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	145,080	1	145,080	12,174	,001
Gruplarıçi	953,359	80	11,917		
Toplam	1098,439	81			

Tablo 4.18.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(1-80)}=12,174$, $p<0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulma değişkeni arasında bir ilişkinin olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.2.2. SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşlerin Bağımsız Değişkenlere Göre Analizi

Bu bölümde SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler ile

- Yaş
- Cinsiyet
- Görev Yeri
- Mezun Olunan Öğretim Kurumu
- Lisansüstü Eğitim
- Mezun Olunan Branş
- Meslekteki Hizmet Süresi (Mesleki Kıdem)
- Hizmet İçi Eğitim
- Görev Yapılan Okulun Sosyo- Ekonomik Durumu
- Sosyal Bilgilerde Kendini Yeterli Bulma değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir.

a) Öğretmenlerin Yaşlarına Göre SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.19. Yaş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Yaş Değişkeni	N	\bar{x}	S
25-35	45	15,38	3,51
36-46	30	16,27	2,63
47-57	7	12,57	3,10
Toplam	82	15,46	3,29

Tablo 4.19’da Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yaşlarına göre SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkı belirten betimsel veriler gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde 25-35 yaş grubu 45 öğretmen araştırmaya katılırken bu yaş grubunun SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine verdikleri yanıt ortalamasının 15,38 olduğu görülmektedir. 36-46 yaş grubunda 30 öğretmenin yer aldığı yaş grubunun konuya ilişkin vermiş oldukları yanıt ortalaması 16,27, 47-57 yaş grubunda bulunan 7 öğretmenin konuya ilişkin cevap ortalaması ise 12,57’dir. Toplamda 82 Sosyal Bilgiler öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 15,46’dır.

Tablo 4.20. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	78,232	2	39,116	3,862	.025
Gruplarıçi	800,159	79	10,129		
Toplam	878,390	81			

Tablo 4.20.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBSve dershaneden kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(2-79)}=3,862$, $p<0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBSve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile yaş değişkeni arasında bir ilişkinin olduğu şeklinde yorumlanabilir.

b) Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.21. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
SBSve Dershane	Erkek	61	15,36	3,34	80	,479	,633
	Kadın	21	15,76	3,21			

Tablo 4.21.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlarının cinsiyete göre dağılımı verilmiştir. Buna göre öğretmenlerin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$t_{(80)}=,479$, $p>0,05$] bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile cinsiyet arasında bir ilişki olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

c) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görev Yerlerine Göre SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.22. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Görev Yerlerine Göre T- Testi Sonuçları

	Görev Yeri	N	\bar{x}	S	sd	t	p
SBS ve Dershane	İl	33	15,73	3,10	80	,593	,555
	İlçe	49	15,29	3,44			

Tablo 4.22.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlarının görev yerlerine göre t-testi sonuçları gösterilmiştir. Buna göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunları görev yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(80)}=,593$, $p>0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile görev yerleri arasında bir ilişki olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

d) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Öğretim Kurumuna Göre SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.23. Mezun Olunan Öğretim Kurumuna İlişkin Betimsel Veriler

Mezun Olunan Öğretim Kurumu	N	\bar{x}	S
Eğitim Enstitüsü	1	12,00	.
Eğitim Fakültesi	67	15,67	3,25
Fen Edebiyat Fakültesi	9	15,89	2,52
Diğer	5	12,60	4,28
Toplam	82	15,46	3,29

Tablo 4.23.'de öğretmenlerin mezun oldukları öğretim kurumuna göre SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın mezun olunan öğretim kurumu değişkenine ilişkin betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo 4.23.'e göre Eğitim Enstitüsü mezunu 1 öğretmenin, öğretmenlerin mezun oldukları öğretim kurumuna göre SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerle vermiş oldukları yanıtın ortalaması 12.00'dir. Eğitim Fakültesi mezunu olduğunu belirten 67 öğretmenin konuya ilişkin sorunlara vermiş oldukları yanıtın ortalaması 15,67, Fen –Edebiyat Fakültesi mezunu 9 öğretmenin konuya ilişkin yanıtlarının ortalaması 15,89, diğer olarak belirtilen kategoride bulunan 5 öğretmenin konuya ilişkin yanıtlarının ortalaması 12,60'dır. Toplamda 82 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması ise 15.46'dır.

Tablo 4.24. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Mezun Olunan Öğretim Kurumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	57,525	3	19,175	1,822	,150
Gruplarıçi	820,865	78	10,524		
Toplam	878,390	81			

Tablo 4.24.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri mezun olunan öğretim kurumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$F_{(3-78)}=1,822$, $p>0,05$] bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile mezun olunan öğretim kurumu arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

e) **Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitim Durumlarına Göre SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark**

Tablo 4.25. Lisansüstü Eğitim Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Lisansüstü Eğitim	N	\bar{x}	S
Yüksek Lisans	5	15,60	2,97
Hayır bitirmedim	77	15,45	3,33
Toplam	82	15,46	3,29

Tablo 4.25.'de öğretmenlerin lisansüstü eğitim durumlarına göre SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo 4.25'e göre yüksek lisans yapan 5 öğretmenin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin verdikleri yanıt ortalaması 15,60, lisansüstü eğitim yapmadım ya da hayır lisansüstü eğitim bitirmedim diyen 77 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 15,45'tir. Toplamda 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 15,46'dır.

Tablo 4.26. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Lisansüstü Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	,099	1	,099	,009	,924
Gruplarıçi	878,291	80	10,979		
Toplam	878,390	81			

Tablo 4.26.'daki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri lisansüstü eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(1-80)}=,009$, $p>0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler ile lisansüstü eğitim arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

f) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Branşlara Göre SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.27. Mezun Olunan Branş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Lisans Programları	N	\bar{x}	S
Sosyal Bilgiler	55	15,40	3,56
Tarih Bölümü	19	15,37	2,69
Coğrafya Bölümü	3	18,33	,577
Diğer	5	14,80	2,95
Toplam	82	15,46	3,29

Tablo 4.27.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mezun oldukları branşa göre SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo 4.27'ye göre Sosyal Bilgiler öğretmenliği mezunu olduğunu belirten 55 öğretmenin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine verdikleri yanıt ortalaması 15,40'tır. Tarih bölümü mezunu olduğunu belirten 19 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 15,37, Coğrafya bölümü mezunu olduğunu belirten 3 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 18,33, diğer olarak belirtilen bölümlerin mezunu olduğunu belirten 5 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 14,80'dir. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 15,46'dır.

Tablo 4.28. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Branşlara Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	27,303	3	9,101	,834	,479
Gruplarıçi	851,088	78	10,911		
Toplam	878,390	81			

Tablo 4.28.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri, öğretmenlerin mezun oldukları branşagöre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(3-78)}=,834, p>0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile mezun olunan branş değişkeni arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

g) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.29. Meslekteki Hizmet Süresi Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Meslekteki Hizmet Süresi	N	\bar{x}	S
0-5 yıl	15	14,67	4,40
6-10 yıl	24	16,08	3,27
11-15 yıl	21	15,38	2,97
16-20 yıl	12	16,25	2,80
21-25 yıl	6	14,16	2,79
26- üstü	4	14,75	2,63
Toplam	82	15,46	3,29

Tablo 4.29.'da öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri arasındaki farkın meslekteki hizmet süresi değişkenine ilişkin betimsel verileri gösterilmiştir. Tabloya göre hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan 15 öğretmenin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine verdikleri yanıt ortalaması 14,67, hizmet süresi 6-10 yıl olan 24 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 16,08, hizmet süresi 11-15 yıl arası olan 21 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 15,38, hizmet süresi 16-20 yıl arası olan 12 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 16,25, hizmet süresi 21-25 yıl arasında olan 6 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 14,16 hizmet süresi 26 yıl ve üzeri olan 4 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 14,75'tir. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 15,46'dır.

Tablo 4.30. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Süresine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	38,438	5	7,688	,696	,628
Gruplarıçi	839,952	76	11,052		
Toplam	878,390	81			

Tablo 4.30.'daki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri öğretmenlerin meslekteki hizmet süresine göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$F_{(5-76)}=,696$, $p>0,05$] bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile meslekteki hizmet süreleri arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

h) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Durumlarına Göre SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.31. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Hizmet İçi Eğitime Göre T- Testi Sonuçları

	Hzm. İçi	N	\bar{x}	S	sd	t	p
SBS ve Dershane	Evet	44	15,41	3,49	80	,160	,873
	Hayır	38	15,53	3,10			

Tablo 4.31.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlarının Sosyal Bilgiler öğretimi konusunda hizmet içi eğitime göre t- testi sonuçları gösterilmiştir [$t_{(80)}=,160$, $p>0,05$]. Buna göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri Sosyal

Bilgiler öğretimi konusunda aldıkları hizmet içi eğitime göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile aldıkları hizmet içi eğitim arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

i) Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.32. Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Sosyo-Ekonomik Durum	N	\bar{x}	S
Düşük	29	14,86	2,46
Orta	48	15,77	3,69
Yüksek	5	16,00	3,67
Toplam	82	15,46	3,29

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik durumu değişkenine ilişkin betimsel verilerin gösterildiği tablo 4.32.'de görev yaptığı okulun düşük sosyo- ekonomik çevrede olduğunu belirten 29 öğretmenin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine verdikleri yanıtın ortalaması 14,86, görev yaptığı okulun bulunduğu çevrenin orta sosyo-ekonomik düzeye sahip olduğunu belirten 48 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 15,77, görev yaptığı okulun bulunduğu çevrenin yüksek sosyo- ekonomik düzeye sahip olduğunu belirten 5 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 16,00'dır. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 15,46'dır.

Tablo 4.33. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	16,463	2	8,231	,754	,474
Gruplarıçi	861,927	79	10,910		
Toplam	878,390	81			

Tablo 4.33.'de analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo- ekonomik durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$F_{(2-79)}=,754$, $p>0,05$] bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunları ile görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo- ekonomik durumu arasında bir ilişki olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

j) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.34. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendini Yeterli Bulma Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Kendini Yeterli Bulma	N	\bar{x}	S
Evet	64	15,72	3,26
Kısmen	18	14,56	3,33
Toplam	82	15,46	3,29

Tablo 4.34.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulma durumlarına göre SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulduğunu belirten 64 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması 15,72, kendini kısmen yeterli bulduğunu belirten 18 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması 14,56'dır. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması ise 15,46'dır.

Tablo 4.35. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin SBS ve Dershaneden Kaynaklanan Sorunlarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	19,008	1	19,008	1,769	,187
Gruplarıçi	859,382	80	10,742		
Toplam	878,390	81			

Tablo 4.35.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri, Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(1-80)}=1,769$, $p>0,05$]. Bu bulgu Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterlibulma değişkeni arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

4.2.3. Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşlerin Bağımsız Değişkenlere Göre Analizi

Bu bölümde öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler ile

- a) Yaş
- b) Cinsiyet
- c) Görev Yeri
- d) Mezun Olunan Öğretim Kurumu
- e) Lisansüstü Eğitim
- f) Mezun Olunan Branş
- g) Meslekteki Hizmet Süresi (Mesleki Kıdem)
- h) Hizmet İçi Eğitim
- i) Görev Yapılan Okulun Sosyo- Ekonomik Durumu
- j) Sosyal Bilgilerde Kendini Yeterli Bulma değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir.

a) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.36. Yaş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Yaş değişkeni	N	\bar{x}	S
25-35	45	24,98	3,33
36-46	30	24,57	2,76
47-57	7	24,86	1,95
Toplam	82	24,82	3,01

Tablo 4.36.'da Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yaşlarına göre öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkı belirten betimsel veriler gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde 25-35 yaş grubu 45 öğretmen araştırmaya

katılırken bu yaş grubunun öğretmenlerden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerle verdikleri yanıt ortalamasının 24,98 olduğu görülmektedir. 36-46 yaş grubunda 30 öğretmenin yer aldığı yaş grubunun konuya ilişkin vermiş oldukları yanıt ortalaması 24,57, 47-57 yaş grubunda bulunan 7 öğretmenin konuya ilişkin cevap ortalaması ise 24,86'dır. Toplamda 82 Sosyal Bilgiler öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 24,82'dir.

Tablo 4.37. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler toplama (KT)	sd	Kareler alaması (KO)	F	p
Gruplararası	3,055	2	1,527	,165	,848
Gruplarıçi	731,202	79	9,256		
Toplam	734,256	81			

Tablo 4.37.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$F_{(2-79)}=,165$, $p>0,05$] bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile yaş değişkeninin bir ilişkisi olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

b) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.38. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Cinsiyete Göre T- Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Öğretmenden kaynaklanan Sorunlar	Erkek	61	24,70	3,12	80	,573	,569
	Kadın	21	25,14	2,73			

Tablo 4.38.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlarının cinsiyete göre t –testi sonuçları gösterilmiştir. Buna göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(80)}=,569$, $p>0,05$]. Bu bulgu, öğretmenden kaynaklanan sorunlar ile cinsiyet arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

c) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görev Yerlerine Göre Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.39. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Görev Yerlerine Göre T- Testi Sonuçları

	Görev Yeri	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Öğretmenden kaynaklanan sorunlar	İl	33	24,12	2,96	80	1,739	0,86
	İlçe	49	25,28	2,99			

Tablo 4.39.'da Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlarının görev yerlerine göre t- testi sonuçları gösterilmiştir. Buna göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunları görev yerideğişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$t_{(80)}=1,739$, $p>0,05$] bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlar ile görev yerleri arasında bir ilişki olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

d) Öğretmenlerin Mezun Oldukları Öğretim Kurumuna Göre Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.40. Mezun Olunan Öğretim Kurumuna İlişkin Betimsel Veriler

Mezun Olunan Öğretim Kurumu	N	\bar{x}	S
Eğitim Enstitüsü	1	24,00	.
Eğitim Fakültesi	67	24,97	3,04
Fen Edebiyat Fakültesi	9	24,00	3,04
Diğer	5	24,40	3,13
Toplam	82	24,82	3,01

Tablo 4.40.'da öğretmenlerin mezun oldukları öğretim kurumuna göre öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın mezun olunan öğretim kurumu değişkenine ilişkin betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo 4.40.'a göre Eğitim Enstitüsü mezunu 1 öğretmenin, öğretmenlerin mezun oldukları öğretim kurumuna göre öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine vermiş oldukları yanıtın ortalaması 24,00'tür. Eğitim Fakültesi mezunu olduğunu belirten 67 öğretmenin konuya ilişkin sorunlara vermiş oldukları yanıtın ortalaması 24,97, Fen – Edebiyat Fakültesi mezunu 9 öğretmenin konuya ilişkin yanıtlarının ortalaması 24,00, diğer olarak belirtilen öğretim kurumu kategorisinde bulunan 5 öğretmenin konuya ilişkin yanıtlarının ortalaması 24.40'dır. Toplamda 82 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması ise 24.82'dir.

Tablo 4.41. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Mezun Olunan Öğretim Kurumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	9,116	3	3,039	,327	,806
Gruplarıçi	725,140	78	9,297		
Toplam	734,256	81			

Tablo 4.41.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenlerden kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri mezun olunan öğretim kurumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(3-78)}=,327$, $p>0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenlerden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile mezun olunan öğretim kurumu değişkeni arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

e) Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitim Durumlarına Göre Öğretmenlerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.42. Lisansüstü Eğitim Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Lisansüstü Eğitim	N	\bar{x}	S
Yüksek Lisans	5	22,60	4,62
Hayır Bitirmedim	77	24,96	2,86
Toplam	82	24,81	3,01

Tablo 4.42.'de öğretmenlerin lisansüstü eğitim durumlarına göre öğretmenlerden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo 4.42.'ye göre yüksek lisans yapan 5 öğretmenin öğretmenlerden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine verdikleri yanıt ortalaması 22,60, lisansüstü eğitim yapmadım ya da hayır lisansüstü eğitim bitirmedim diyen 77 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 24,96'dır. Toplamda 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 24,81'dir.

Tablo 4.43. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Lisansüstü Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	26,173	1	26,173	2,957	,089
Gruplarıçi	708,083	80	,851		
Toplam	734,256	81			

Tablo 4.43.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri lisansüstü eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemekle beraber [$F_{(1-80)}=2,957$, $p>0,05$] bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile lisansüstü eğitim arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

f) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Branşa Göre Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.44. Mezun Olunan Branş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Lisans Programları	N	\bar{x}	S
Sosyal Bilgiler	55	25,07	3,17
Tarih Bölümü	19	23,57	2,63
Coğrafya Bölümü	3	27,00	2,00
Diğer	5	25,40	1,52
Toplam	82	24,81	3,01

Tablo 4.44.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mezun oldukları branşa göre öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın mezun olunan branş değişkenine ilişkin betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo 4.44.'e göre Sosyal Bilgiler öğretmenliği mezunu olduğunu belirten 55 öğretmenin öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine verdikleri yanıt ortalaması 25.07.'dir. Tarih bölümü mezunu olduğunu belirten 19 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 23,57, Coğrafya bölümü mezunu olduğunu belirten 3 öğretmenin konuya ilişkin

yanıt ortalaması 27,00, diğerk olarak belirtilen bölümlerin mezunu olduğunu belirten 5 öğretmen konuya ilişkin yanıt ortalaması 25,40'dır. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 24,81'dir.

Tablo 4.45. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Branşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	48,715	3	16,238	1,848	,145
Gruplarıçi	685,541	78	8,789		
Toplam	734,256	81			

Tablo 4.45.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri öğretmenlerin mezun oldukları branşa göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(3-78)}=1,848$, $p>0,05$]. Bu bulgu Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerine mezun oldukları branşın bir etkisi olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

g) Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.46. Meslekteki Hizmet Süresi Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Meslekteki Hizmet Süresi	N	\bar{x}	S
0-5 yıl	15	23,93	3,92
6-10 yıl	24	25,96	2,74
11-15 yıl	21	23,52	2,66
16-20 yıl	12	26,00	2,09
21-25 yıl	6	24,67	3,39
26- üstü	4	24,75	1,26
Toplam	82	24,82	3,01

Tablo 4.46.'da öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre öğretmenden kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri arasındaki farkın betimsel verileri gösterilmiştir. Tabloya göre hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan 15 öğretmenin öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine verdikleri yanıt ortalaması 23,93, hizmet süresi 6-10 yıl olan 24 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 25,96, hizmet süresi 11-15 yıl arası olan 21 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 23,52 hizmet süresi 16-20 yıl arası olan 12 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 26,00, hizmet süresi 21-25 yıl arasında olan 6 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 24,67, hizmet süresi 26 yıl ve üzeri olan 4 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 24,75'tir. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 24,82'dir.

Tablo 4.47. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Süresine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	95,043	5	19,009	2,260	,057
Gruplarıçi	639,213	76	8,411		
Toplam	734,256	81			

Tablo 4.47.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri meslekteki hizmet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$F_{(5-76)}=2,260$, $p>0,05$] bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler ile meslekteki hizmet süresi arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

h) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Durumlarına Göre Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.48. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Hizmet İçi Eğitime Göre T- Testi Sonuçları

	Hzm. İçi	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlar	Evet	44	24,86	3,05	80	,150	,881
	Hayır	38	24,76	3,00			

Tablo 4.48.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlarının hizmet içi eğitim değişkenine göre t- testi sonuçları verilmiştir. Buna göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri hizmet içi eğitime göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(80)}=,150$, $p>0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile hizmet içi eğitim arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

i) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.49. Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Sosyo- Ekonomik Durum	N	\bar{x}	S
Düşük	29	23,86	3,35
Orta	48	25,19	2,64
Yüksek	5	26,80	3,19
Toplam	82	24,82	3,01

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik durumu değişkenine ilişkin betimsel verilerin gösterildiği tablo 4.49.'da, görev yaptığı okulun bulunduğu çevrenin düşük sosyo- ekonomik düzeyde olduğunu belirten 29 öğretmenin, öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerle verdikleri yanıtın ortalaması 23,86, görev yaptığı okulun bulunduğu çevrenin orta sosyo- ekonomik düzeye sahip olduğunu belirten 48 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 25,19, görev yaptığı okulun bulunduğu çevrenin yüksek sosyo- ekonomik düzeye sahip olduğunu belirten 5 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 26,80'dir. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 24,82'dir.

Tablo 4.50. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	52,695	2	26,348	3,054	,053
Gruplarıçi	681,561	79	8,627		
Toplam	734,256	81			

Tablo 4.50.'deki analiz sonuçları Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri ile görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo- ekonomik durumu arasında anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(2-79)}=3,054$, $p>0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenden kaynaklanan sorunlar ile görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik durumu arasında bir ilişkinin bulunmadığı şeklinde yorumlanabilir.

j) Öğretmenlerin Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.51. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendini Yeterli Bulma Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Kendini Yeterli Bulma	N	\bar{x}	S
Evet	64	25,50	2,33
Kısmen	18	22,39	3,88
Toplam	82	24,82	3,01

Tablo 4.51.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulma durumlarına göre öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulma değişkenine ilişkin betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulduğunu belirten 64 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması 25,50, kendini kısmen yeterli bulduğunu belirten 18 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması 22,39'dur. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması ise 24,82'dir.

Tablo 4.52. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	135,978	1	135,978	18,183	.000
Gruplarıçi	598,278	80	7,478		
Toplam	734,256	81			

Tablo 4.52.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenlerden kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri Sosyal Bilgiler Öğretiminde kendini yeterli bulma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir

[$F_{(1-80)}=18,183$, $p<0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretmenlerden kaynaklanan sorunları ile Sosyal Bilgiler Öğretiminde kendini yeterli bulma değişkeni arasında bir ilişkinin bulunduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.2.4. Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşlerin Bağımsız Değişkenlere Göre Analizi

Bu bölümde yöntem- teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler ile

- a) Yaş
- b) Cinsiyet
- c) Görev Yeri
- d) Mezun Olunan Öğretim Kurumu
- e) Lisansüstü Eğitim
- f) Mezun Olunan Branş
- g) Meslekteki Hizmet Süresi (Mesleki Kıdem)
- h) Hizmet İçi Eğitim
- i) Görev Yapılan Okulun Sosyo- Ekonomik Durumu
- j) Sosyal Bilgilerde Kendini Yeterli Bulma değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir.

a) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.53. Yaş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Yaş Değişkeni	N	\bar{x}	S
25-35	45	19,18	4,16
36-46	30	20,30	3,43
47-57	7	20,29	3,77
Toplam	82	19,68	3,87

Tablo 4.53.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yaşlarına göre yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkı belirten betimsel veriler gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde 25-35 yaş grubu 45 öğretmen araştırmaya katılırken; bu yaş grubunun yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine verdikleri yanıt ortalamasının 19,18 olduğu görülmektedir. 36-46 yaş grubunda 30 öğretmenin yer aldığı yaş grubunun konuya ilişkin vermiş oldukları yanıt ortalaması 20,30, 47-57 yaş grubunda bulunan 7 öğretmenin konuya ilişkin cevap ortalaması ise 20,29'dur. Toplamda 82 Sosyal Bilgiler öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 19,68'dir.

Tablo 4.54.Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Yaş Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	25,450	2	12,725	,846	,433
Gruplarıçi	1188,306	79	15,042		
Toplam	1213,756	81			

Tablo 4.54.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$F_{(2-79)}=,846$, $p>0,05$]bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerine yaş değişkeninin bir etkisi olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

b) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.55. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Yöntem Teknik	Erkek	61	19,1148	3,82142	80	2,326	,023
	Kadın	21	21,3333	3,61017			

Tablo 4.55.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlarının cinsiyete göre t- testi sonuçları gösterilmiştir. Buna göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(80)}=2,326$, $p>0,05$]. Bu bulgu Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile cinsiyet değişkeni arasında bir ilişkinin olduğu şeklinde yorumlanabilir.

c) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görev Yerlerine Göre Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.56. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Görev Yerlerine Göre T- Testi Sonuçları

	Görev Yeri	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Yöntem Teknik	İl	33	19,42	4,12	80	,494	,622
	İlçe	49	19,86	3,72			

Tablo 4.56.'da Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlarının görev yerlerine göre t-testi sonuçları gösterilmiştir. Buna göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri öğretmenlerin görev yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(80)}=,494$, $p>0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerine öğretmenlerin görev yerleri değişkeninin bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

d) Öğretmenlerin Mezun Oldukları Öğretim Kurumuna Göre Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.57. Mezun Olunan Öğretim Kurumuna İlişkin Betimsel Veriler

Mezun Olunan Öğretim Kurumu	N	\bar{x}	S
Eğitim Enstitüsü	1	20,00	.
Eğitim Fakültesi	67	19,67	3,88
Fen Edebiyat Fakültesi	9	18,44	4,28
Diğer	5	22,00	2,92
Toplam	82	19,68	3,87

Tablo 4.57.'de öğretmenlerin mezun oldukları öğretim kurumuna göre yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın mezun olunan öğretim kurumu değişkenine ilişkin betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo 4.57.'ye göre Eğitim Enstitüsü mezunu 1 öğretmenin, öğretmenlerin mezun oldukları öğretim kurumuna göre yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine vermiş oldukları yanıtın ortalaması 20,00'dir. Eğitim Fakültesi mezunu olduğunu belirten 67 öğretmenin konuya ilişkin sorunlara vermiş oldukları yanıtın ortalaması 19,67, Fen – Edebiyat Fakültesi mezunu 9 öğretmenin konuya ilişkin yanıtlarının ortalaması 18,44, diğer olarak belirtilen kategoride bulunan 5 öğretmenin konuya ilişkin yanıtlarının ortalaması 22,00'dir. Toplamda 82 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması ise 19,68'dir.

Tablo 4.58.Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Mezun Olunan Öğretim Kurumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	40,758	3	13,586	,903	,443
Gruplarıçi	1172,998	78	15,038		
Toplam	1213,756	81			

Tablo 4.58.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri mezun olunan öğretim kurumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$F_{(3-78)}=,903$, $P>0,05$] bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerine mezun olunan öğretim kurumu değişkeninin bir etkisi olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

e) Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitim Durumlarına Göre Yöntem Ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.59. Lisansüstü Eğitim Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Lisansüstü Eğitim	N	\bar{x}	S
Yüksek Lisans	5	17,60	6,11
Hayır bitirmedim	77	19,82	3,70
Toplam	82	19,68	3,87

Tablo 4.59.'da öğretmenlerin lisansüstü eğitim durumlarına göre yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın lisansüstü eğitim değişkenine ilişkin betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo 4.59.'a göre yüksek lisans yapan 5 öğretmenin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlarına ilişkin ifadelerle verdikleri yanıt ortalaması 17,60, lisansüstü eğitim yapmadım ya da hayır

lisansüstü eğitim bitirmedim diyen 77 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 19,82'dir. Toplamda 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 19,68'dir.

Tablo 4.60. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Lisansüstü Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	23,102	1	23,102	1,552	,216
Gruplarıçi	1190,655	80	14,883		
Toplam	1213,756	81			

Tablo 4.60.'daki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri lisansüstü eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(1-80)}=1,552$, $p>0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşlerine lisansüstü eğitim değişkeninin bir etkisi olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

f) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Branşa Göre Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.61. Mezun Olunan Branş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Lisans Programları	N	\bar{x}	S
Sosyal Bilgiler	55	19,53	3,96
Tarih Bölümü	19	19,37	4,09
Coğrafya Bölümü	3	23,00	1,73
Diğer	5	20,60	2,30
Toplam	82	19,68	3,87

Tablo 4.61.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mezun oldukları branşa göre yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın mezun olunan branş değişkenine ilişkin betimsel verileri verilmiştir. Tablo 4.61.'e göre

Sosyal Bilgiler öğretmenliği mezunu olduğunu belirten 55 öğretmenin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin verdikleri yanıt ortalaması 19,53'tür. Tarih bölümü mezunu olduğunu belirten 19 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 19,37, Coğrafya bölümü mezunu olduğunu belirten 3 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 23,00, diğer olarak belirtilen bölümlerin mezunu olduğunu belirten 5 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 20,60'dır. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 19,68'dir.

Tablo 4.62. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Branşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	40,426	3	13,475	,896	,447
Gruplarıçi	1173,330	78	15,043		
Toplam	1213,756	81			

Tablo 4.62.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri öğretmenlerin mezun oldukları branşa göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$F_{(3-78)}=,896$, $p>0,05$] bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerine öğretmenlerin mezun oldukları branşın bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

g) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.63. Meslekteki Hizmet Süresi Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Meslekteki Hizmet Süresi	N	\bar{x}	S
0-5 yıl	15	17,40	4,00
6-10 yıl	24	20,83	3,40
11-15 yıl	21	18,43	4,09
16-20 yıl	12	20,25	3,55
21-25 yıl	6	23,17	2,04
26- üstü	4	21,00	1,15
Toplam	82	19,68	3,87

Tablo 4.63.'de öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri arasındaki farkın betimsel verileri gösterilmiştir. Tabloya göre hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan 15 öğretmenin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine verdikleri yanıt ortalaması 17,40, hizmet süresi 6-10 yıl olan 24 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 20,83, hizmet süresi 11-15 yıl arası olan 21 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 18,43, hizmet süresi 16-20 yıl arası olan 12 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 20,25, hizmet süresi 21-25 yıl arasında olan 6 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 23,17, hizmet süresi 26 yıl ve üzeri olan 4 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 21,00'dir. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 19,68'dir.

Tablo 4.64. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Süresine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	226,597	5	45,319	3,489	,007
Gruplarıçi	987,160	76	12,989		
Toplam	1213,756	81			

Tablo 4.64.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri öğretmenlerin meslekteki hizmet süresine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(5-76)}=3,489$, $p<0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerine öğretmenlerin meslekteki hizmet süresi değişkeninin bir etkisinin olduğu şeklinde yorumlanabilir.

h) Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Durumlarına Göre Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.65. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Hizmet İçi Eğitime Göre T- Testi Sonuçları

	Hzm. İçi	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Yöntem Teknik	Evet	44	19,52	3,98	80	,401	,689
	Hayır	38	19,87	3,79			

Tablo 4.65.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlarının aldıkları hizmet içi eğitime göre t-testi sonuçları gösterilmiştir. Buna göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri Sosyal Bilgiler öğretimi ile ilgili aldıkları

hizmet içi eğitime göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(80)}=,401$, $p>0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlar ilişkin görüşlerine aldıkları hizmet içi eğitimin bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

i) Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.66. Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Sosyo-Ekonomik Durum	N	\bar{x}	S
Düşük	29	18,90	4,25
Orta	48	19,96	3,71
Yüksek	5	21,60	2,19
Toplam	82	19,68	3,87

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik durumu değişkenine ilişkin betimsel verilerin gösterildiği tablo 4.66.'ya göre görev yaptığı okulun bulunduğu çevrenin düşük sosyo- ekonomik düzeyde olduğunu belirten 29 öğretmenin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine verdikleri yanıtın ortalaması 18,90, görev yaptığı okulun bulunduğu çevrenin orta sosyo- ekonomik düzeye sahip olduğunu belirten 48 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 19,96, görev yaptığı okulun bulunduğu çevrenin yüksek sosyo- ekonomik düzeye sahip olduğunu belirten 5 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 21,60'dır. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 19,68'dir.

Tablo 4.67. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	39,950	2	19,975	1,344	,267
Gruplarıçi	1173,806	79	14,858		
Toplam	1213,756	81			

Tablo 4.67.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri öğretmenlerin görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$F_{(2-79)}=1,344$, $p>0,05$] bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerine görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo- ekonomik durumunun bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

j) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.68. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendini Yeterli Bulma Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Kendini Yeterli Bulma	N	\bar{x}	S
Evet	64	20,30	3,35
Kısmen	18	17,50	4,83
Toplam	82	19,68	3,87

Tablo 4.68.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulma durumlarına göre yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulduğunu belirten 64 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması 20,30, kendini kısmen yeterli bulduğunu belirten 18 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması 17,50'dir. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması ise 19,68'dir.

Tablo 4.69. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem ve Teknikten Kaynaklanan Sorunlarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	109,897	1	109,897	7,965	,006
Gruplarıçi	1103,859	80	13,798		
Toplam	1213,756	81			

Tablo 4.69. 'daki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri öğretmenlerin Sosyal Bilgiler öğretiminde kendilerini yeterli bulma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(1-80)}=7,965$, $p<0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerine öğretmenlerin Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulma değişkeninin bir etkisi olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.2.5. Müfredattan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşlerin Bağımsız Değişkenlere Göre Analizi

Bu bölümde müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşler ile

- a) Yaş
- b) Cinsiyet
- c) Görev Yeri
- d) Mezun Olunan Öğretim Kurumu
- e) Lisansüstü Eğitim
- f) Mezun Olunan Branş
- g) Meslekteki Hizmet Süresi (Mesleki Kıdem)
- h) Hizmet İçi Eğitim
- i) Görev Yapılan Okulun Sosyo- Ekonomik Durumu
- j) Sosyal Bilgilerde Kendini Yeterli Bulma değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir.

a) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre Müfredattan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.70. Yaş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Yaş Değişkeni	N	\bar{x}	S
25-35	45	23,04	2,76
36-46	30	22,13	3,83
47-57	7	20,43	2,37
Toplam	82	22,49	3,23

Tablo 4.70.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yaşlarına göre müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkı belirten betimsel veriler gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde 25-35 yaş grubu 45 öğretmen araştırmaya katılırken; bu yaş grubunun müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerle verdikleri yanıt ortalamasının 23,04 olduğu görülmektedir. 36-46 yaş grubunda 30 öğretmenin yer aldığı yaş grubunun konuya ilişkin vermiş oldukları yanıt

ortalaması 22,13, 47-57 yaş grubunda bulunan 7 öğretmeninin konuya ilişkin cevap ortalaması ise 20,43'tür. Toplamda 82 Sosyal Bilgiler öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 22,49'dur.

Tablo 4.71. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Yaş Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	47,396	2	23,698	2,355	,102
Gruplarıçi	795,092	79	10,064		
Toplam	842,488	81			

Tablo 4.71.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(2-79)}=2,355$, $p>0,05$]. Bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlere yaş değişkeninin bir etkisi olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

b) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Müfredattan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.72. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Müfredat	Erkek	61	22	3,30	80	1,402	0,19
	Kadın	21	23,90	2,57			

Tablo 4.72.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlarının cinsiyete göre dağılımı gösterilmektedir. Buna göre öğretmenlerin müfredattan kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir

farklılık göstermektedir [$t_{(80)}=2,402$, $p>0,05$]. Bu bulgu, öğretmenlerin müfredattan kaynaklanan sorunları ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde yorumlanabilir.

c) Öğretmenlerin Görev Yerlerine Göre Müfredattan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.73. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Görev Yerlerine Göre T- Testi Sonuçları

	Görev Yeri	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Müfredat	İl	33	22,24	3,33	80	,563	,575
	İlçe	49	22,65	3,18			

Tablo 4.73.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlarının görev yerlerine göre dağılımı gösterilmiştir. Buna göre öğretmenlerin müfredattan kaynaklanan sorunları öğretmenlerin görev yerlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(80)}=,563$, $p>0,05$]. Bu bulgu, öğretmenlerin müfredattan kaynaklanan sorunları ile görev yeri değişkeni arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

d) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Öğretim Kurumuna Göre Müfredattan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.74. Mezun Olunan Öğretim Kurumuna İlişkin Betimsel Veriler

Mezun Olunan Öğretim Kurumu	N	\bar{x}	S
Eğitim Enstitüsü	1	21,00	.
Eğitim Fakültesi	67	22,49	3,10
Fen Edebiyat Fakültesi	9	22,44	4,50
Diğer	5	22,80	3,27
Toplam	82	22,49	3,23

Tablo 4.74.'de öğretmenlerin mezun oldukları öğretim kurumuna göre müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın, mezun olunan öğretim kurumu değişkenine ilişkin betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo 4.74.'e göre Eğitim Enstitüsü mezunu 1 öğretmenin, öğretmenlerin mezun oldukları öğretim kurumuna göre müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin vermiş oldukları yanıtın ortalaması 21,00'dir. Eğitim Fakültesi mezunu olduğunu belirten 67 öğretmenin konuya ilişkin sorunlara vermiş oldukları yanıtın ortalaması 22,49, Fen –Edebiyat Fakültesi mezunu 9 öğretmenin konuya ilişkin yanıtlarının ortalaması 22,44, diğer olarak belirtilen öğretim kurumları kategorisinde bulunan 5 öğretmenin konuya ilişkin yanıtlarının ortalaması 22,80'dir. Toplamda 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıtlarının ortalaması ise 22,49'dur.

Tablo 4.75. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Mezun Olunan Öğretim Kurumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	2,719	3	,906	,084	,968
Gruplarıçi	839,768	78	10,766		
Toplam	842,488	81			

Tablo 4.75.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri mezun olunan öğretim kurumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$F_{(3-78)}=,084$, $p>0,05$] bu bulgu, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerine mezun olunan öğretim kurumu değişkeninin bir etkisi olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

e) **Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitim Durumlarına Göre Müfredattan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark**

Tablo 4.76. Lisansüstü Eğitim Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Lisansüstü Eğitim	N	\bar{x}	S
Yüksek Lisans	5	18,80	3,77
Hayır Bitirmedim	77	22,73	3,06
Toplam	82	22,49	3,23

Tablo 4.76.'da öğretmenlerin lisansüstü eğitim durumlarına göre müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın, lisansüstü eğitim değişkenine ilişkin betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo 4.80'e göre yüksek lisans yapan 5 öğretmenin müfredattan kaynaklanan sorunlarına ilişkin ifadelere verdikleri yanıt ortalaması 18,80, lisansüstü eğitim yapmadım ya da hayır lisansüstü eğitim bitirmedim diyen 77 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 22,43'dir. Toplamda 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 22,49'dur.

Tablo 4.77. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Lisansüstü Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	72,415	1	72,415	7,523	,008
Gruplarıçi	770,073	80	9,626		
Toplam	842,488	81			

Tablo 4.77.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri lisansüstü eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(1-80)}=7,523$, $p<0,05$]. Bu bulgu Sosyal Bilgiler

öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerine lisansüstü eğitim değişkeninin bir etkisi olduğu şeklinde yorumlanabilir.

f) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Branşa Göre Müfredattan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.78. Mezun Olunan Branş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Lisans Programları	N	\bar{x}	S
Sosyal Bilgiler	55	22,42	2,99
Tarih Bölümü	19	21,79	3,77
Coğrafya Bölümü	3	26,00	2,00
Diğer	5	23,80	3,27
Toplam	82	22,49	3,23

Tablo 4.78.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mezun oldukları branşa göre müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın, mezun olunan branş değişkenine ilişkin betimselverileri gösterilmiştir. Tablo 4.78.'e göre Sosyal Bilgiler öğretmenliği mezunu olduğunu belirten 55 öğretmenin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerine verdikleri yanıt ortalaması 22,49'dur. Tarih bölümü mezunu olduğunu belirten 19 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 21,79, Coğrafya bölümü mezunu olduğunu belirten 3 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 26,00, diğer olarak belirtilen bölümlerin mezunu olduğunu belirten 5 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 23,80'dir. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 22,49'dur.

Tablo 4.79. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Branşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	55,148	3	18,383	1,821	,150
Gruplarıçi	787,340	78	10,094		
Toplam	842,488	81			

Tablo 4.79.'daki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri öğretmenlerin mezun oldukları branşa göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(3-78)}=1,821$, $p>0,05$]. Bu bulgu Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile mezun oldukları branş değişkeni arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

g) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Müfredattan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.80. Meslekteki Hizmet Süresi Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Meslekteki hizmet süresi	N	\bar{x}	S
0-5 yıl	15	21,67	3,75
6-10 yıl	24	23,04	2,79
11-15 yıl	21	22,33	3,44
16-20 yıl	12	23,33	2,99
21-25 yıl	6	23,00	3,41
26- üstü	4	19,75	2,22
Toplam	82	22,49	3,23

Tablo 4.80.'de öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre müfredattan kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri arasındaki farkın meslekteki hizmet süresi değişkenine ilişkin betimsel verileri gösterilmiştir. Tabloya göre hizmet süresi 0-5 yıl

arasında olan 15 öğretmenin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin ifadelerle verdikleri yanıt ortalaması 21,67, hizmet süresi 6-10 yıl olan 24 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 23,04, hizmet süresi 11-15 yıl arası olan 21 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 22,33, hizmet süresi 16-20 yıl arası olan 12 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 23,33, hizmet süresi 21-25 yıl arasında olan 6 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 23,00, hizmet süresi 26 yıl ve üzeri olan 4 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 19,75'dir. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 22,49'dur.

Tablo 4.81. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Süresine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	58,113	5	11,623	1,126	,354
Gruplarıçi	784,375	76	10,321		
Toplam	842,488	81			

Tablo 4.81.'deki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri öğretmenlerin mesleki hizmet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(5-76)}=1,126$, $p>0,05$]. Bu bulgu Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri ile meslekteki hizmet süresi değişkeni arasında bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

h) Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Durumlarına Göre Müfredattan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.82. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Hizmet İçi Eğitime Göre T- Testi Sonuçları

	Hizmet içi Eğitim	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Müfredat	Evet	44	22,70	3,33	80	,653	,516
	Hayır	38	22,24	3,12			

Tablo 4.82.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlarının hizmet içi eğitime göre dağılımı gösterilmiştir. Buna göre öğretmenlerin müfredattan kaynaklanan sorunları hizmet içi eğitime göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(80)}=,653$, $p>0,05$]. Bu bulgu, öğretmenlerin müfredattan kaynaklanan sorunları ile hizmet içi eğitim arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı şeklinde yorumlanabilir.

i) Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Müfredattan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.83. Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Sosyo- Ekonomik Durum	N	\bar{x}	S
Düşük	29	21,76	3,53
Orta	48	22,98	2,88
Yüksek	5	22,00	4,30
Toplam	82	22,49	3,23

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik durumu değişkenine ilişkin betimsel verilerin gösterildiği tablo 4.83.'de görev yaptığı okulun bulunduğu çevrenin düşük sosyo- ekonomik düzeyde olduğunu belirten 29 öğretmenin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin verdikleri yanıtın ortalaması 21,76, görev yaptığı okulun bulunduğu çevrenin orta sosyo- ekonomik düzeye sahip olduğunu belirten 48 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 22,98, görev yaptığı okulun bulunduğu çevrenin yüksek sosyo- ekonomik düzeye sahip olduğunu belirten 5 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması 22,00'dır. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin yanıt ortalaması ise 22,49'dur.

Tablo 4.84. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Çevrenin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	28,198	2	14,099	1,368	,261
Gruplarıçi	814,290	79	10,307		
Toplam	842,488	81			

Tablo 4.84.'dekianaliz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri öğretmenlerin görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo- ekonomik durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber [$F_{(2-79)}=1,368$, $p>0,05$] bu bulgu öğretmenlerin müfredattan kaynaklanan sorunlar ile görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

j) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Müfredattan Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.85. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendini Yeterli Bulma Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Kendini Yeterli Bulma	N	\bar{x}	S
Evet	64	22,72	2,89
Kısmen	18	21,67	4,20
Toplam	82	22,49	3,23

Tablo 4.85.'de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulma durumlarına göre müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farkın betimsel verileri gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulduğunu belirten 64 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması 22,72, kendini kısmen yeterli bulduğunu belirten 18 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması 21,67'dir. Toplam 82 öğretmenin konuya ilişkin cevaplarının ortalaması ise 22,49'dur.

Tablo 4.86. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredattan Kaynaklanan Sorunlarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı (KT)	sd	Kareler Ortalaması (KO)	F	p
Gruplararası	15,550	1	15,550	1,504	,224
Gruplarıçi	826,938	80	10,337		
Toplam	842,488	81			

Tablo 4.86.'daki analiz sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşleri öğretmenlerin Sosyal Bilgiler öğretiminde kendilerini yeterli bulma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(1-80)}=1,504$, $p>0,05$]. Bu bulgu öğretmenlerin müfredattan kaynaklanan sorunlar ile Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulma durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

V. BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar (Kastamonu İli Örneği) adlı araştırmanın sonucunda öğretmenlerimizin Sosyal Bilgiler Öğretimi konusunda çeşitli sorunlar yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal Bilgiler Programı ile ilgili olarak karşılaşılan sorunlar incelendiğinde evrensel ve milli değerler açısından içerikte eksikliklerin bulunduğunu; 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin konularının sınıf seviyesine göre ağır, 7. sınıf konularının ise sınıf seviyesine göre yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çelikkaya ve Kuş (2010) tarafından “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Beklentileri” adlı çalışmada benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Çelikkaya ve Kuş, programdan kaynaklanan sorunlar ders saatinin yetersizliği, bilgi yoğunluğunun fazla olması, bazı konuların detaylı, bazılarının yüzeysel olarak verilmesi gibi sonuçlara ulaşmıştır.

Aslantaş (2006) “6. ve 7. Sınıflarda Sosyal Bilgiler Dersi Program Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi” (Malatya İli Örneği) adlı çalışmada Sosyal Bilgiler Programının beceri geliştirmede, öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine cevap vermede müfredatın yetersiz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca 7. sınıf ünitelerinin öğrenci düzeyine göre soyut, konu bakımından kalabalık ve süre açısından yetersiz olduğunu tespit etmiştir. Buradan hareketle Sosyal Bilgiler programının Sosyal Bilgiler öğretiminde önemli sorunlar teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde genel olarak karşılaşılan sorunlar ders saatinin yetersizliği, konuların öğrencilere soyut gelmesi, öğrencinin hazırbulunuşluluk düzeyinin düşük olması olarak tespit edilmiştir. Çalışkan (2010) “İlköğretim Altıncı ve Yedinci Sınıflar Sosyal Bilgiler Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı çalışmada zaman sıkıntısı, materyal eksikliği

vehazırbulunuşluluk yetersizliği gibi benzer sonuçlara ulaşmıştır. Buradan hareketle Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin genel olarak birçok sorunla karşılaştığı ve bunların dersin öğretimini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda öğrencilerin derse hazırlıklı gelmemesi, dersi kolay bir ders olarak algılamaları, derse yeterli ilgi ve alakayı göstermemeleri ve işlenen konuyu tekrar etmemeleri öğrenciden kaynaklanan sorunlar olarak tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerinden beklentilerinin ne olduğunu tam olarak idrak edemedikleri, her şeyi öğretmenden bekledikleri, ders dinleme ve çalışma alışkanlığını tam olarak kavrayamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrenciden kaynaklanan sorunlarının bir hayli fazla olduğunu ve bunların da öğretimi olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur. Tahiroğlu (2006) “İlköğretim Okullarının İkinci Kademesinde Sosyal Bilgiler Dersi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Güçlükler” (Aksaray İli Örneği) adlı araştırmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Tahiroğlu öğrencilerin güven duygularının eksikliği ve disiplinsiz öğrenci davranışlarının sorun teşkil ettiği sonucuna ulaşmıştır.

Tepebaş ve Yılmaz(2(1):157-177) tarafından yapılan “İlköğretim Düzeyinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar: Mesleğe Yeni Başlayan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri” adlı çalışmada hazırbulunuşluluk düzeylerinin düşük olması, derse hazırlıksız gelmeleri, verilen ödevleri yapmamaları, disiplini bozmaları öğrencilerden kaynaklanan sorunlar olarak ifade edilmiştir. Buradan hareketle Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde birçok sorunla karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde süre sıkıntısının öğretmenlerin yöntem- teknik kullanımında çeşitliliğini azalttığı ve aynı zamanda öğrenci merkezli yaklaşımların uygulanmasında sorun teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Akşit (2011),’in “İlköğretimde Görev Yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar” adlı araştırmasında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Akşit (2011)’in araştırmasında öğretmenlerin dersi öğrenci merkezli işlediklerinde müfredatı yetiştiremediği, öğrenci merkezli yaklaşımların derste nasıl uygulanacağını bilmelerine rağmen öğrenciye rehberlik eden role tam

olarak adapte olamadıkları belirlenmiştir. Bu durum Sosyal Bilgiler dersinde sürenin yöntem teknik çeşitliliğini etkilediğini, öğrenci merkezli yaklaşımların uygulanamadığını ortaya koymuştur.

Sosyal Bilgiler dersine gereken önemin verilmemesi, velilerin ilgisizliği, bazı velilerin okula karşı önyargılı tutumlarının olmasının sorun teşkil ettiği, velilerin dersin önemini kavrayamaması ve dersi ezber dersi olarak görmelerinin öğrencileri olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer durum Çelikkaya ve Kuş (2010) tarafından “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Beklentileri” adlı araştırmada da ortaya konulmuştur. Çelikkaya ve Kuş (2010)’un araştırması sonucunda veliden kaynaklanan sorunlar; öğrenci ile ilgilenmeme, ekonomik durumun zayıflığı, dersi önemsiz görme, öğretmenle iletişim kuramama, aşırı kollamacılık olarak saptanmıştır. Bu durum velilerin derse karşı bakışının Sosyal Bilgiler öğretimini olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuştur.

Araştırma sonucunda ders kitaplarının yetersiz olduğu, öğrencilerin mecburen kaynak kitaplara yöneldiği, kitaplarda bazı konulara çok az yer verilip yüzeysel şekilde anlatıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre ders kitaplarının Sosyal Bilgiler öğretiminde yetersiz kaldığı ve dolayısıyla bu durumun sorun teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Konu ile ilgili yapılan diğer araştırmalarda da ders kitaplarının yetersiz olduğu ve sorun teşkil ettiği; bu durumun da Sosyal Bilgiler öğretimini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

SBS’de Sosyal Bilgilerin katsayısının düşük olması, sadece 8. sınıf konularından soru gelmesi, SBS’de derinlemesine soru gelmesi ve bu durumun öğrenci motivasyonunun bozulmasına yol açtığı belirlenmiştir. Akşit (2011),’in “İlköğretimde Görev Yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar” adlı araştırmasında da SBS’nin ders öğretmenini kısmen sınırlandırdığı ve SBS nedeniyle derste üst düzey becerileri öğretemedikleri saptanmıştır. Buradan hareketle SBS’nin Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde çeşitli açılardan sorun teşkil ettiği ve dersin öğretimini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bu bölümde araştırmanın bulguları ışığında Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlara ilişkin verdikleri cevapların

- a) Yaş
- b) Cinsiyet
- c) Görev Yeri
- d) Mezun Olunan Öğretim Kurumu
- e) Lisansüstü Eğitim
- f) Mezun Olunan Branş
- g) Meslekteki Hizmet Süresi (Mesleki Kıdem)
- h) Hizmet İçi Eğitim
- i) Görev Yapılan Okulun Sosyo- Ekonomik Durumu
- j) Sosyal Bilgilerde Kendini Yeterli Bulma değişkenleri bakımından anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin sonuçlar ortaya konulmuştur.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğrenciden kaynaklanan sorunlarının öğretmenlerin görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo- ekonomik durumu değişkenine ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin öğretmenlerin görev yaptıkları okulların bulunduğu çevrenin sosyo- ekonomik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile görev yaptığı okulun bulunduğu çevrenin yüksek sosyo- ekonomik düzeye sahip olduğunu belirten öğretmenlerin öğrenciden kaynaklanan sorunlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrenciden kaynaklanan sorunlarının Sosyal Bilgilerde kendini yeterli bulma değişkenine ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin Sosyal Bilgilerde kendini yeterli bulma değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile Sosyal Bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulan öğretmenlerin, kendini kısmen yeterli bulan

öğretmenlere göre öğrenciden kaynaklanan sorunlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlarının yaş değişkenine ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin yaşa değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden 36-46 yaş grubunun SBS ve dershaneden kaynaklanan sorunlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğretmenden kaynaklanan sorunlarının Sosyal Bilgilerde kendini yeterli bulma değişkenine ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin Sosyal Bilgilerde kendini yeterli bulma değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile kendini Sosyal Bilgiler öğretiminde yeterli bulduğunu belirten öğretmenlerin kendilerini kısmen yeterli bulduklarını belirten öğretmenlere göre öğretmenden kaynaklanan sorunlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlarının cinsiyet değişkenine ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile bayan öğretmenlerin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlarının erkek öğretmenlere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlarının meslekteki hizmet süresi değişkenine ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin meslekteki hizmet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile meslekteki hizmet süresi fazla olan öğretmenlerin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlarının Sosyal Bilgilerde kendini yeterli bulma değişkenine ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin Sosyal Bilgilerde kendini yeterli bulma değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile kendini Sosyal Bilgiler öğretiminde yeterli bulduğunu belirten öğretmenlerin kendilerini kısmen yeterli bulduklarını belirten öğretmenlere göre yöntem teknikten kaynaklanan sorunlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlarının lisansüstü eğitim değişkenine ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin lisansüstü eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile lisansüstü eğitim yapmayan öğretmenlerin lisansüstü eğitim yapanlara göre müfredattan kaynaklanan sorunlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlarının cinsiyet değişkenine ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müfredattan kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre müfredattan kaynaklanan sorunlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılabilir.

5.3.ÖNERİLER

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunların ele alındığı bu araştırmada ortaya çıkan sonuçlar neticesinde şu önerilerde bulunulabilir:

- Sosyal Bilgiler öğretim programının içerik yönünden yeterliliğinin araştırılıp eksikliklerin belirlenmesi ve giderilmesi,
- Okulların fiziki donanımlarının araç-gereç, materyal ve Sosyal Bilgiler sınıfı yönünden yeterli düzeye getirilmesi,
- Sosyal Bilgiler ders süresinin artırılması,

- Sosyal Bilgiler dersinin işlenişinde yöntem ve teknik çeşitliliğinin sağlanması,
- Sosyal Bilgiler dersine gereken önemin verilmesi,
- Velilerin bu derse yönelik algısının değişmesi,
- Ders kitabında gerekli düzenlemelerin yapılarak yetersizliğin giderilmesi gibi çalışmalar Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sorunlarını ortadan kaldırmaya yardımcı olacaktır.

Bu çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlar Kastamonu İli örnek alınarak incelenmiştir. Bu alanla ilgili daha sonra yapılacak çalışmalarda araştırmacılar başka illeri örnek alarak araştırma yapabilirler.

Bu araştırmada öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ele alınmıştır. Farklı çalışmalarla araştırmacılar, öğrencilerin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunların tespitine yönelik çalışmalar ortaya koyabilirler.

KAYNAKÇA

Adanalı, K., Doğanay, A. Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminin Alternatif Ölçme Değerlendirme Etkinlikleri Açısından Değerlendirilmesi, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 19, S.1, 2010, s. 271-292.

Akdağ, H., Turan, R., Sünbül, A. M. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-1: Sosyal Bilgilerin Tanımı, Amacı, Önemi ve Türkiye'deki Yeri, Pegem Akademi, Ankara.

Akdeniz, N. (2008). Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Güçlükler”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya,

Akgül N.İ. (2006). Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullandıkları Yöntemler ve Karşılaşılan Sorunlar (*Niğde İli Örneği*)”, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Akşit, İ. (2011). İlköğretimde Görev Yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar (Denizli ve Erzurum İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Altun, A. (2013). Yapılandırmacı Yaklaşım, Sosyal Bilgiler Programları ve Ders Kitapları, Bülent Akbaba (Ed), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Sosyal Bilgiler*, I. Baskı, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Aslantaş, S.(2006). 6.ve 7. Sınıflarda Sosyal Bilgiler Dersi Program Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi(*Malatya İli Örneği*),Elazığ Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstütüsü, Elazığ.

Ata, B. (2006). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi: Yapılandırmacı Bir Yaklaşım, (Ed. Cemil Öztürk), Pegem A Yayıncılık, Ankara, s. 71-83.

Aykaç, N. (2007). Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, www. Esosder.Org. ISSN:1304-0278, C.6 S.22 (46-73).

Bekdaş, F. (2012). İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerlerin Öğrenci Boyutunda Kazanım Düzeylerinin Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Kastamonu.

Büyüköztürk, Ş. (2005). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı.İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*, Gözden Geçirilmiş 5.baskı, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Büyüköztürk, Ş. (2010). *Bilimsel Araştırmanın Yöntemleri.* (7. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.

Çalışkan, H. (2010). *İlköğretim Altıncı ve Yedinci Sınıflar Sosyal Bilgiler Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri*”,*Çağdaş Eğitim Dergisi*, 35,(377):31-40.

Çelikkaya T. (2011). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinden Beklentileri. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:02, No:40, syf:38-50.

Çelikkaya, T- Karakuş, U. ve ÖZTÜRK D,Ç. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ölçme-Değerlendirme Araçlarını Kullanma Düzeyleri ve Karşılaştıkları Sorunlar. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.11,S.1, s. 57-76.

Din, E. ve Doğan, Y. (2010). İlköğretim İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Uygulanması Hakkında Öğretmen Görüşleri. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), s. 17-49.

Elikesik, M. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Empati Ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Empatik Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Gömlüksiz, M. ve Cüro, E. (2010). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Öğrencileri Toplumsal Yaşama Hazırlamada Etkilik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Diyarbakır İli Örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* C. 20, S.1, s.247-274. Elazığ,

Gürbüz, N. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarını Tanıma Yeterliklerinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Kamber, T.- Acun, İ. ve Akar, C. (2011). İlköğretim Birinci Kademe Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Uygulanabilirliği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4/2, s. 195-218.

Kan, Ç. (2010). A.B.D ve Türkiye’de Sosyal Bilgilerin Tarihsel Gelişim. *G.Ü, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 30, S. 2 s. 663-672

Karacaoğlu, Ö. ve Acar E. (2010) Yenilenen Programların Uygulanmasında Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Haziran 2010, C. VII, S. I, s. 45-58.

Karakaya, İ. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Abdurrahman Tanrıöğen (Editör), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Anı Yayıncılık, Ankara.

Kaya, M. F ve Tomal, N. (2011). Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Uluslar Arası E- Dergi C. 1, S.2, Aralık,

Kaymakçı, S. ve Ata, B. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgilerin Doğasıyla İlgili Görüşleri. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 3(1), s. 35-64.

Kaymakçı, S. (2009). Yeni Sosyal Bilgiler Programı Neler Getirdi?. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Reşat Genç’e Armağan Özel Sayısı, Ankara, s.1530-1545.

Kılcan, B. (2013). Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Değer Eğitimi. Bülent Akbaba (Ed), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Sosyal Bilgiler*. Pegem A Yayıncılık, I. Baskı, Ankara

Kılıçoğlu, G. (2009). Sosyal Bilgiler Programı Ve Öğretmen Yeterlilikleri, Sosyal Bilgilerin Tanımı, “Dünya Ve Ülkemizde Gelişimi ve Önemi. Mustafa Safran (Ed), *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Pegem Yayıncılık, s. 9, Ankara

Kılıçoğlu, G. (2013). Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Kavram Öğretimi. Bülent Akbaba(Editör), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Sosyal Bilgiler*.Pegem A Yayıncılık,I. Baskı, Ankara.

Koluman, S. (2011). İlköğretim 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanına Yönelik Öğretmen Görüşleri (Balıkesir İli Örneği) , Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Kozoner, Ç.(2012). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının İlköğretim İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Derslerindeki *Demokrasi Konularına Yönelik Görüşleri (Gazi Üniversitesi Örneği)*.Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Ankara.

Köken, N. (2002). *Sosyal Bilgiler Kavramı Üzerine Bazı Düşünceler*. Selçuk Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 8, Konya, s.235-246.

Kösterelioğlu, İ. (2012). Sosyal Bilgiler Ders Programının Öğelerinin Değerlendirilmesi ve Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaç Analizi,Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Kurtulgan, K.,Köstüklü N. (2010). İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Öğretmen ve Müfettiş Görüşlerinin Değerlendirilmesi ,*Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 29, s. 175.

Kuş Z. ve Çelikkaya T. (2010).Sosyal Bilgiler Öğretimi İçin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Beklentileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Aralık 2010, C. VII, S. II, s. 69-91.

MEB, (2005). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6–7. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu (Taslak Basım), MEB Yay, Ankara

MEB, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı ve Kılavuzu, Ankara.

Meydan, A. (2010). Sosyal Bilgiler Disiplininde Coğrafyanın Yeri ve Önemi. Refik Turan ve Kadir Ulusoy (Editör), Sosyal Bilgilerin Temelleri. Maya Akademi. Yayınları, Ankara.

Oğuz, S. (2013). Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Beceri Öğretimi. Bülent Akbaba (Editör). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Sosyal Bilgiler*,Pegem A Yayıncılık, I. Baskı, Eylül 2013, Ankara.

ÖZDEMİR, S.M. (2009). Sosyal Bilgiler Programı ve Öğretmen Yeterlilikleri, Sosyal Bilgiler Öğretimi Programı Ve Değerlendirilmesi, “*Sosyal Bilgiler Öğretimi*”, Mustafa Safran(Ed), Pegem Yayıncılık, s. 20, Ankara.

Öztürk, C. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretimi, Demokratik Vatandaşlık Eğitimi, Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinler arası Bir Bakış”, Pegem Akademi, 3.Baskı, Ankara.

Polat, F. (2006). İlköğretim 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde Öğretmenlerin Kullandıkları Yöntemler ve Karşılaştıkları Sorunlar, Yüksek Lisans Tezi,Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Enstitüsü, Ankara.

Sarı, M. ve Doğanay, A. (2008).Öğretmen Gözüyle Yeni Sosyal Bilgiler Programı: Adana ilinde Bir Araştırma, Elementary Education Online, 7(2), s. 468-484.

Senemoğlu, N. (2003). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim.*(8.Baskı).Gazi Kitapevi, Ankara.

Sözer, E. (1998). Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Öğretimi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir

Tahiroğlu, M. (2006). İlköğretim Okulları İkinci Kademesindeki Sosyal Bilgiler Dersi Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Güçlükler, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Turan R. ve Ulusoy K. (Editör) (2010). *Sosyal Bilgilerin Temelleri.* Sosyal Bilgiler Disiplininde Tarihin Yeri ve Önemi. Maya Akademi Yayınları, Ankara.

Yazar T. - Yanpar Yelken Y. (2013) İlköğretim Sosyal Bilgiler Programında Değerler Eğitiminin Mevcut Durumunun Öğretmen Görüşlerine Göre Belirlenmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl:4, S. 10, s. 45,

Yılmaz, K.-Tepebaş, F. İlköğretim Düzeyinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar: Mesleğine Yeni Başlayan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1),s. 157- 177.

Yılmaz, K. (2010). Sosyal Bilgiler Eğitimindeki Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Öğretim Elemanlarının Görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(4), 839-867.

Yükselir K. (2006). Hatay İli İlköğretim Okullarında 6. ve 7. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretmen Ve Müfettiş Görüşleri Çerçevesinde Amaca Uygunluğunun Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde

Zayımoğlu Öztürk, F. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ve Öğretmen Adaylarının İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarına İlişkin Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

EKLER

Ek 1: Öğretmenlere Hitaben Yazılmış Mektup

Sayın:

.....

Saygıdeğer Hocam;

Size bu mektubu Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans öğrencisi olarak yazmaktayım. 2013 yılı itibariyle başlamış olduğum Yüksek Lisans tez çalışmamda tez konumu Sosyal Bilgiler Öğretmenleri üzerine seçmiş bulunmaktayım.

İlgili literatür taraması sonucunda Sosyal Bilgiler dersinin amaç ve hedefleri dikkate alınarak Sosyal Bilgiler eğitiminin etkili şekilde yürütülebilmesi amacıyla dersin öğretiminde karşılaşılan sorunların tespit edilmesi ve bu sorunlara yönelik gerekli önlemlerin alınması ülkemiz Sosyal Bilgiler eğitimine yapılacak en önemli katkılardan biri olarak görülmektedir.

Bu nedenle “Ortaokullarda Görev Yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar (Kastamonu İli örneği)” adlı tez çalışmamızda; Kastamonu ilinde ve ilçelerinde görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde karşılaştığı sorunları tespit etmeyi, bu sorunların hangi nedenlerden kaynaklandığını ortaya koymayı amaçlamaktayım. Bu sebeple yapılacak olan araştırma için hazırlanan anket soruları ile birlikte tez çalışması için Kastamonu Valiliği ve Kastamonu Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından verilen resmi izin yazısını ek’te size gönderiyorum. Araştırma için bu soruları cevaplandırmanızı özellikle rica ediyorum. Cevaplandırmış olduğunuz bu araştırma sorularını size göndermiş olduğum zarfın içerisinde bulunan ve geri gönderme maliyeti tarafımdan karşılanmış olan pullu zarfa koyarak iletişim adresime

göndermenizi özellikle rica ediyorum. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulguları arzu ettiğiniz takdirde sizinle paylaşmayı taahhüt ediyorum.

Araştırma için göstereceğiniz ilgiye şimdiden teşekkür eder; saygılar sunarım.

Hayati AKMEHMETOĞLU

Adres: Kurtşeyh Mahallesi, Meydan Caddesi, No:8/A Devrekâni/Kastamonu

Tel: (0542) 801 51 40 E-mail: hayati_452@hotmail.com

Ek 2: Araştırmanın Yapıldığı Okullar

Abana ilçe merkezinde bulunan okullar

Atatürk Ortaokulu

Ağlı ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Nedime Kaya Ortaokulu

Araç ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

General Şükrü Kanatlı Ortaokulu

Araç Şehit Ünsal Aksoy Yatılı Bölge Ortaokulu

Araç'a bağlı belde ya da köylerde bulunan ortaokullar

Araç Boyalı Ertürk Yöndem Yatılı Bölge Ortaokulu

İğdir Ortaokulu

Kayaboğazı Kemal Uçar Ortaokulu

Azdavay ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

75.Yıl Cumhuriyet Yatılı Bölge Ortaokulu

Bozkurt ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Bozkurt Ortaokulu

Cide ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Cide Yatılı Bölge Ortaokulu

Şehit Nemci Yıldırım Ortaokulu

Cide'ye bağlı belde ya da köylerde bulunan ortaokullar

Cide İlyasbey Fahri Aygün Ortaokulu

Catalzeytin ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Yunus Emre Ortaokulu

Catalzeytin'e bağlı belde ya da köylerde bulunan ortaokullar

Paşalı Ortaokulu

Daday ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Atatürk Ortaokulu

Daday'a bağlı belde ya da köylerde bulunan ortaokullar

Selalmaz Ortaokulu

Devrekani ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Yunus Emre Ortaokulu

Halime Celal Budak Ortaokulu

Devrekani'ye bağlı belde ya da köylerde bulunan ortaokullar

Şenlik Mustafa Kaya Yatılı Bölge Ortaokulu

Doğanyurt ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Doğanyurt Ortaokulu

Doğanyurt Yatılı Bölge Ortaokulu

Doğanyurt'a bağlı belde ya da köylerde bulunan ortaokullar

Akçabel Ortaokulu

Hanönü ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Şehit Faruk Karagöz Yatılı Bölge Ortaokulu

İhsangazi ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

İhsangazi Ortaokulu

İhsangazi'ye bağlı belde ya da köylerde bulunan ortaokullar

İhsangazi Kanlıgöl Ortaokulu

İnebolu ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Mehmet Bülent Özyürük Ortaokulu

Atatürk Ortaokulu

İnebolu'ya bağlı belde ya da köylerde bulunan ortaokullar

İnebolu Azize Ana Yatılı Bölge Ortaokulu

Atabeyli Ortaokulu

Özlüce Ortaokulu

Evrenye Mehmet İnce Ortaokulu

Kabalar Ortaokulu

Kastamonu il merkezi

Şehit Yavuz Ulutaş Çelikoğlu Ortaokulu

Reşit Çubukçuoğlu Ortaokulu

Atabey İmamhatip Ortaokulu

23 Ağustos Ortaokulu

Şehit Şerife Bacı Ortaokulu

Candaroğulları Ortaokulu

Kuzeykent Ortaokulu

Ceritoğlu Ortaokulu

Vali Aydın Arslan Ortaokulu Halime Çavuş İşitme Engelliler Ortaokulu

Merkez Ortaokulu

Orgeneral Atilla Ateş Ortaokulu

Halime Çavuş İşitme Engelliler İlkokulu

Darende Ortaokulu

Kastamonu Bilim Sanat Merkezi

Behçet Necatigil İlkokulu

Orhan Şaik Gökyay Ortaokulu

Mehmet Akif Ortaokulu

Kastamonu'ya bağlı belde ya da köylerde bulunan ortaokullar

Duruçay Ortaokulu

Kayı Ortaokulu

Kuzyaka Ortaokulu

Akkaya Yatılı Bölge Ortaokulu

Elyakut Ortaokulu

Kurucaören Ortaokulu

Karadere Ortaokulu

Kaşçılar Mescit Ortaokulu

Karaş Ortaokulu

Küre ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Küre Yatılı Bölge Ortaokulu

Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu

Pınarbaşı ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Şehit Ramazan Akkaya Yatılı Bölge Ortaokulu

Seydiler ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Şehit Ersin Yenel Ortaokulu

Seydiler yatılı bölge ortaokulu

Şenpazar ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Şenpazar Ortaokulu

Şenpazar Harmangeriş Yatılı Bölge Ortaokulu

Şenpazar' bağlı belde ya da köylerde bulunan ortaokullar

Edeler Ortaokulu

Himmet Mutlu Ortaokulu

Taşköprü ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Atatürk Ortaokulu

Bahri Alp Ortaokulu

Taşköprü İmam Hatip Ortaokulu

Avukat Murat Ülgen Ortaokulu

Belediye Ortaokulu

Taşköprü Yatılı Bölge Ortaokulu

Taşköprü'ye bağlı belde ya da köylerde bulunan ortaokullar

Alatarla Ortaokulu

Bekdemirekşi Ortaokulu

Seka Ortaokulu

Tosya ilçe merkezinde bulunan ortaokullar

Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu

Namık Kemal Ortaokulu

Sakarya Ortaokulu

Fatih Ortaokulu

Tosya'ya bağlı belde ya da köylerdeki ortaokullar

Akbük Ortaokulu

Ortalıca Ortaokulu

Sekiler Ortaokulu

Ek 3:Veri Toplama Aracı

Kişisel Bilgi Formu

Saygıdeğer Hocam;

Bu anket yüksek lisans tezim olan “ Ortaokullarda Görev Yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar (Kastamonu İli Örneği)” konusunda veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Anket sonucu elde edilen veriler, araştırma konusu dışında kullanılmayacaktır. Ad ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur.

Yardım ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Hayati AKMEHMETOĞLU

Kastamonu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Yaşınız
2. Cinsiyetiniz () Bay () Bayan
3. Mezun olduğunuz öğretim kurumu (lisans) aşağıdakilerden hangisidir?
() Öğretmen Okulu () Eğitim Enstitüsü () Eğitim Fakültesi
() Fen-Edebiyat Fakültesi () Diğer (Yazınız.....)
4. Lisans dışında Sosyal Bilgiler öğretimi ile ilgili aşağıdaki programlardan birini bitirdiniz mi?
() Yüksek Lisans () Doktora
5. Lisans öğreniminizde hangi programı bitirdiniz?
() Sosyal Bilgiler Mezunu () Tarih Bölümü Mezunu
() Coğrafya Bölümü mezunu () Diğer (Yazınız.....)
6. Meslekteki hizmet süreniz ne kadardır?
() 0-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl
() 21-25 yıl () 26 ve üzeri

7. Daha önce Sosyal Bilgiler öğretimi ile ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?
 Evet Hayır
8. Çalıştığınız okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik düzeyi size göre aşağıdakilerden hangisine uygundur?
 Düşük Orta Yüksek
9. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde kendinizi yeterli buluyor musunuz?
 Evet Kısmen Hayır

	Hiç Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Fikrim Yok	Kısmen Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Öğrenciler Sosyal Bilgiler dersine karşı olumlu tutuma sahiptir.					
2. Öğrenciler bana karşı(Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak) olumlu tutuma sahiptir.					
3. Öğrencilerin derste her şeyi öğretmenden beklmeleri Sosyal Bilgiler dersi öğretimini olumsuz etkiliyor.					
4. Öğrenciler Sosyal Bilgiler dersinin öğrenci merkezli(yapılandırmacılık, problem çözme vb...) işlenmesini olumlu buluyor.					
5. Öğrenciler, ders kitabı dışında Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili yazılı ve görsel materyalleri(internet, ansiklopedi vb...) yeterli derecede kullanabiliyor.					
6. Öğrenciler Sosyal Bilgiler dersinde edinilen bilgi, beceri ve değerleri günlük hayatta kullanabiliyor.					
7. Öğrenciler diğer derslere göre Sosyal Bilgiler dersini ezber dersi olarak görmektedir.					
8. Öğrenciler Sosyal Bilgiler dersinde neden-sonuç ilişkisi kurma,eleştirel bakış açısını kullanma, problem çözme vb.. becerileri sergileyebiliyor.					
9. Öğrenciler Sosyal Bilgiler ders kitabı ve Öğrenci Çalışma Kitabını amacına uygun kullanabiliyor.					
10. Dershaneye giden öğrencilerin sınıf ortamında sergiledikleri davranışlar diğer öğrencilerin motivasyonunu olumsuz etkiliyor.					
11. Dershaneye giden öğrencilerin sınıf ortamında sergiledikleri davranışlar benim motivasyonumu olumsuz etkiliyor.					
12. Yılsonunda yapılan SBS' de çıkan Sosyal Bilgiler alanındaki sorular ile Sosyal Bilgiler Müfredatı uyumludur.					
13. Öğrenciler, yılsonunda yapılan SBS' de Sosyal Bilgiler alanındaki soruları diğer alanlardaki sorulara göre daha iyi yapıyor					
14. Sosyal Bilgiler dersini işlerken, SBS'yi dikkate almak beni sınırlandırıyor.					
15. SBS nedeniyle sosyal Bilgiler dersinde üst düzey (uygulama, analiz, sentez, değerlendirme) becerileri öğretemiyorum.					
16.Öğretmenlik mesleğinden kazandığım maaşın düzeyi motivasyonumu olumsuz etkiliyor.					

17. Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak mesleki ve toplumsal statümden memnunum.					
18. Çalıştığım yerde ulaşım ve barınma sorunu yaşıyorum.					
19. Yeni eğitim teknolojilerini(bilgisayar, projeksiyonvb...) kullanabilme yeterliliğine sahibim.					
20. Dersin işlenişi sırasında meydana gelen disiplin sorunlarını çözebiliyorum.					
21. Dersin işlenişi sırasında meydana gelen öğretim ile ilgili sorunları çözebiliyorum.					
22. Sosyal Bilgiler ile ilgili güncel bilgileri ve mesleki yayınları takip ederek kendimi geliştiriyorum.					
23. Sosyal Bilgiler dersinde bilgiyi öğrenciye hazır veren rolden, öğrenciye rehberlik eden role adapte olabildim.					
24. Geleneksel yöntemleri(düz anlatım, soru-cevap vb...) derste sürekli kullanıyorum.					
25. Öğrenci merkezli yaklaşımlar hakkında (yapılandırmacılık, çoklu zekâ, problem çözme vb...) yeterince bilgi sahibiyim.					
26. Öğrenci merkezli yaklaşımların derste <u>nasıl uygulanacağı</u> hakkında yeterince bilgi sahibiyim.					
27. Ders işlerken öğrenci merkezli yaklaşımları doğru ve etkili bir şekilde uygulayabilirim.					
28. Sosyal Bilgiler dersini öğrenci merkezli yaklaşımlarla işlediğimde müfredatı yetiştirebiliyorum.					
29. Sosyal Bilgiler dersinin haftada 3 saat olması, ders kitabındaki ünite ve konuları yetiştirebilmem için yeterlidir.					
30. Sosyal Bilgiler dersine ait sınıfım, dersi verimli ve etkili şekilde işleyebilmem için yeterli araç-gereç donanımına sahiptir.					
31. Sosyal Bilgiler dersine ait sınıf uygulaması sayesinde dersi daha etkin ve verimli bir şekilde işliyorum.					
32. Sosyal Bilgiler dersinin gerektirdiği ulusal ve evrensel değerlerle ilgili kavramları öğrencilerin kazandığına inanıyorum.					
33. Sosyal Bilgiler dersi sayesinde öğrencilerin ulusal değerleri(vatan, millet, devlet, dil, bayrak, gelenek, görenek vb...) kazandığına inanıyorum.					
34. Sosyal Bilgiler dersi sayesinde öğrencilerin evrensel değerleri(demokrasi, barış, eşitlik, sevgi, uygarlık, bilim, sanat, çevre duyarlılığı vb...) kazandığına inanıyorum.					
35. Sosyal Bilgiler dersi sayesinde öğrenciler yeterince toplumsallaşıyor.					

36. Sosyal Bilgiler dersi, dersin ana misyonu olan bilinçli ve etkin vatandaşı(vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren) yetiştirmek için yeterlidir.					
37. İlkokuldaki Sosyal Bilgiler dersinin Sosyal Bilgiler öğretmeni tarafından verilmesi ortaokuldaki Sosyal Bilgiler öğretimini daha verimli hale getirebilir.					
38. Yeni Sosyal Bilgiler programı ve programın nasıl uygulanacağı ile ilgili detaylı bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum.					

Ek 4:Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar (Kastamonu İli Örneği) Adlı Tez Çalışması Yüz Yüze Görüşme Formu

1. Sosyal Bilgiler programının içerik yönünden yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Bu noktada karşılaştığınız sorunlar varsa lütfen yazar mısınız?
2. Okulun fiziki donanımı (araç- gereç, materyal, Sosyal Bilgiler sınıfı vb..) dersin verimli şekilde işlenmesi için yeterli mi? Bu konuda karşılaştığınız sorunları lütfen yazar mısınız?
3. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
4. Sosyal Bilgiler dersinde öğretmen yeterliliği (formasyon, teknolojik yatkinlik, hizmet içi eğitim vb..) açısından karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

5. Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Açıklayınız.
6. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde yöntem ve tekniklerden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Açıklayınız.
7. Velilerin Sosyal Bilgiler dersine ya da okula yönelik tutumu dersin öğretiminde sorunlara yol açmakta mıdır? Bu konuda karşılaştığınız sorunlar varsa lütfen yazar mısınız?
8. Sosyal Bilgiler ders kitabının bu dersin öğretiminde yol açtığı sorunlar varsa lütfen yazar mısınız?
9. SBS bu dersin öğretimini nasıl etkilemektedir? SBS nedeniyle Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

EK 5: Anket Sahibinin İzin Belgesi

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜNE

Konu: Tez Anketi İzin İsteği

YÖK Tez Tarama adresindeki 396221 kayıt no'lu “İlköğretimde Görev Yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar (Denizli ve Erzurum örneği)” tezimde kullandığım anketi, öğrenciniz Hayati Akmehmetoğlu'nun tez çalışmasında tez danışmanımı ve bana atıfta bulunarak kullanmasını izin veriyorum.

Bilgilerinize.

İbrahim AKŞİT

From: Ibrahimakşit (iaksitt@gmail.com)
Sent: Thursday, October 10, 2013 1:04:05 PM
To: hayati_452@hotmail.com

EK 6: Araştırma İzin Belgesi

T.C.
KASTAMONU VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 38793931/44/511946
Konu: Anket

08/04/2013

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi:a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 20/03/2012 tarih ve 4506 (Genelge No:2012/13) sayılı emirleri.
b) Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 19/03/2013 tarih ve 140 sayılı yazısı.

Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün ilgi yazıları ile Enstitüleri İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Hayati AKMEHMETOĞLU'nun "**Ortaokullarda Görev Yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar (Kastamonu İli Örneği)**" konulu anketi İlimiz ve ilçelerindeki ortaokullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine uygulamak istediği bildirilmektedir.

Söz konusu Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Hayati AKMEHMETOĞLU'nun Araştırma ve Değerlendirme Komisyonunca uygun görülen "**Ortaokullarda Görev Yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar (Kastamonu İli Örneği)**" konulu anketi (4 sayfa) 2012-2013 eğitim öğretim yılında limiz ve ilçelerindeki ortaokullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan gönüllülük esasına göre uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Bekir AKSOY
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
08/04/2013

Hasan ERKAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
...10.../04/2013...

Hasan ERKAL

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

İ Milli Eğitim Müdürlüğü/ Kastamonu
Elektronik Ağ: kastamonu.meb.gov.tr
e-posta: egitimogretim37@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Hatice ÖZDEN VHKİ
Tel: (0 366) 214 15 17
Faks: (0 366) 214 64 94

Ek 7: YEMİN BELGESİ

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Kastamonu

Kastamonu Üniversitesi. Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmenliğine göre hazırlamış olduğum “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar (Kastamonu İli Örneği)”adlı yüksek lisans tezinin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü'nden başka bir bilim kuruluna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi beyan ederim.

...../...../.....

Öğrencinin Adı Soyadı
Hayati AKMEHMETOĞLU

Ek 8: ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Hayati AKMEHMETOĞLU

Doğum Yeri : Devrekâni

Doğum Tarihi : 15-11-1988

Medeni Hali : Bekâr

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Kastamonu Kuzeykent Lisesi (2006)

Lisans : Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (2011)

Yüksek Lisans : Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretimi (2014)

İletişim : hayati_452@hotmail.com

Gsm: 0542 801 51 40